

**ETELÄ-KARJALAN LUONNONSUOJELUPIIRI RY:N
METSÄTOIMINTAOHJELMA
2007**

ETELÄ-KARJALAN LUONNONSUOJELUPIIRI RY:N METSÄTOIMINTAOHJELMA

1. JOHDANTO

2. METSIENSUOJELUN TAVOITTEET JA TOIMENPITEET

3. METSÄT JA METSIEN KÄYTTÖ

- 3.1. Olosuhteet metsien kasvulle**
- 3.2. Kangasmetsät hallitsevat, harjumetsät ja lehdot rikastuttavat**
- 3.3. Ihmisen toiminta näkyy metsässä**
- 3.4. Metsät puuntuotannossa**
- 3.5. Metsäteollisuuden ydinaluetta**
- 3.6. Metsien omistus**
- 3.7. Ilmaston muutoksen vaikutus metsiin**

4. METSÄLUONNON TILA

- 4.1. Monimuotoisuus vähenee, metsätyypit ja lajit uhanalaistuvat**
- 4.2. Valkoselkätikka, liito-orava, kangasvuokko – uhanalaiset lajit kertovat metsistä**
  - Vanhojen metsien laji kuukkeli**
  - Valkoselkätikka vanhassa lehtipuuvaltaisessa metsässä**
  - Uhanalaisen liito-oravan elinpiirin ehtona kuusikkoa, haapaa ja muuta lehtipuuta sekä metsiköiden yhteyden säilymistä**
  - Lehtojen ukonhatut, lehtomaitikat, tikankontti**
  - Kangasvuokko ja harjusinisiipi, avoimen harjuluonnon seuralaiset**
  - Metso, Metsolan asukas**
  - Rantametsät – monimuotoiset lehtimetsät ja niiden asukkaat**
- 4.3. Vihreä vyöhyke – raja mahdollisuutena**
- 4.4. Metsiensuojelun nykytilanne Etelä-Karjalassa**

LÄHDELUETTELO

LIITTEET

LIITE 1: Etelä-Karjalan luonnonsuojelupiirin esitys maankäyttövaihtoehdoksi Itä-Suomen luonnonvarasuunnitelmaan

LIITE 2: Yhteystietoja

1. JOHDANTO

Etelä-Karjalan maakunnan alueella suojelualueita on jopa muuhun Etelä-Suomeen verrattuna vähän. Metsien osalta perinteisessä mielessä suojelun arvoisia alueita on jäljellä enää niukasti, sillä metsät ovat historiallisista syistä olleet vuosikymmeniä tehokkaassa talouskäytössä.

Metsät ovat kuitenkin uusiutuva luonnonvara. Pieniä vanhojen metsien alueita, harjumetsiä, lehtoja ja muita arvokkaita metsätyyppejä toki vielä löytyy. Luonnonsuojelupiiri pitääkin tärkeänä, että nämä alueet saadaan kartoitettua ja suojelun piiriin, jotta ne voivat olla tukena laajempien arvokkaiden alueiden kehittymiselle tulevaisuudessa. Metsäluonnon turvaamiseksi on myös saatava luotua maakuntaa laajemmallekin alueelle ulottuva suojelumetsien, ympäristöarvometsien ja niiden välisten ekologisten käytävien verkosto. Näin ekosysteemit uhanalaisine lajeineen eivät jää eristyneiksi ja haavoittuviksi saarekkeiksi vaan tukevat toinen toistensa elinvoimaisuutta. Tarvitaan siis lisää sekä tiukasti suojeltuja metsäalueita, että talousmetsien hoidon uudistamista luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi.

Etelä-Karjalan luonnonsuojelupiiri on laatinut oman metsätoimintaohjelmansa, jossa tuodaan esille luonnonsuojelupiirin tavoitteet ja toimenpiteitä Etelä-Karjalan metsien suojelemiseksi sekä kartoitetaan metsäluonnon ja sen käytön nykytilaa maakunnassa.

2. METSIENSUOJELUN TAVOITTEET JA TOIMENPITEET

Metsiensuojelun tavoite on Etelä-Karjalassa sama kuin muuallakin eteläisessä Suomessa, suojeluverkoston alan nostaminen vähintään 10 prosenttiin metsämaasta. Suojelualueet on hyödyllisintä keskittää, vaikka niukemminkin laadullisin tavoittein niin, että muodostuu toimiva suojelualueiden verkosto.

Ekologinen kestävyys on otettava huomioon myös talousmetsissä. Monimuotoisuutta parannetaan lisäämällä lahopuun määrää, erityisesti järeän männyn ja lehtipuiden lahoa ja mahdollistamalla lahoppuujatkumo. On tuettava metsien erirakenteisuuden kehittymistä, lisättävä lehtipuiden osuutta, tuettava sekametsien ja eri-ikäisen puustorakenteen kehittymistä.

Monimuotoisuuden lisääminen edellyttää monin paikoin ennallistamistoimia lahoppuun lisäämiseksi, palolajiston suojelemiseksi, kosteiden lehtojen ja korpien palauttamiseksi sekä pienvesien kuten purojen, lähteikköjen ja soiden palauttamiseksi luonnontilaan. Näitä toimenpiteitä voidaan tehdä niin talousmetsissä kuin suojelualueillakin. Suojelualueiden ympärille ja välille on perustettava ympäristöarvometsiä ekologisiksi käytäviksi, jotka toimivat lajien elinympäristöinä ja leviämiskanavina. Suojelualueiden lisäksi ympäristöarvometsien tulisi kattaa 10 % metsämaan alasta monimuotoisuuden turvaamiseksi. Ympäristöarvometsien kehittämisen ohella on tärkeää myös metsälakikohteiden tarkempi huomioiminen sekä niiden pinta-alan laajentaminen.

Suojelunarvoisia alueiden määrä ja sijainti tunnetaan vielä puutteellisesti ja sen vuoksi niiden kartoittaminen on ensisijainen ja kiireellinen tehtävä.

Metsiensuojelutalkoot edellyttävät erilaisia suojelutoimia yksityisiltä metsänomistajilta, kunnilta ja seurakunnilta. Suurempi vastuu on valtiolla, vaikka sen maa-alueet ovat vähäiset Etelä-Karjalassa, sekä etenkin metsäteollisuusyrityksillä, joiden metsien omistus alueella on erittäin suuri. Niillä on myös metsiensä ekologisesta hyvinvoinnista ja kestävästä käytöstä kansainvälinen vastuunsa puu- ja paperiteollisuuden tuotteiden myyjinä maailmalla.

Etelä-Karjalan alueella sekä metsien omistussuhteet, metsätalouden paineet että metsiensuojelun vähäinen määrä painottavat metsänsuojelutoimien keskittämistä ja suunnitelmallista etenemistä suojeluverkoston ja laajemmin metsämantereen rakentamiseksi. Toisaalta luonnonolot ja rajan läheisyys antavat hyviä mahdollisuuksia. Seuraavassa ovat keskeisimmät tavoitteemme ja toimenpiteitä niiden toteuttamiseksi.

1) Metsiensuojelutoimet on tärkeintä keskittää metsämantereen rakentamiseksi likipitään Parikkalan, Rautjärven ja Ruokolahden alueelle yhtyneenä rajan takaisin Laatokan-Karjalan metsiin ja lännessä Lohikosken alueen valtion metsiin.

Metsämantereella ymmärretään mahdollisimman yhtenäistä, mieluiten yli 50 neliökilometrin laajuista metsävaltaista aluetta, joka pyritään säilyttämään pirstovan maankäytön ulkopuolella ensisijaisesti kaavoituksen keinoin. Metsämantereet tarjoavat elinmahdollisuuksia mm. suurpedoille ja kanalinnuille. Huomattavat osat alueesta voivat olla hyvin tavanomaisessa talousmetsäkäytössä.

Esitetyllä metsämantereen alueella on lehto-, harju- ja kangasmetsiä sekä soita. Suojeltuja pieniä alueita, mm. lehtoja ja lintuvesiä, on Parikkalassa ja Rautjärvellä. Ruokolahden alueella on suuria kangasmetsäalueita ja vanhaa lehtipuuta kasvavaa sekametsää sekä alueen mittakaavassa suuret mutta ojitetut suot kuten Saunalamminsuo, Juurikkasuo ja pääosin ojittamaton Kemppilän Suurso. Soiden ojituksista on aikaa, ja palautumista on jo tapahtunut. Siksi on tarpeen tutkia ennallistamisen mahdollisuudet. Suojeltuja alueita on Ruokolahdella vielä vähän, mutta muun muassa METSO-ohjelman myötä niiden osuus on jo kasvamassa.

Tämän alueen metsistä hyvin suuri osa on metsäteollisuusyritysten kuten Tornatorin ja UPM Metsän omistuksessa, mutta suojelun arvoisia metsiä on myös valtion, kuntien, seurakuntien ja yksityisten omistuksessa. Suojelutoimista suurin vastuu on siis yrityksillä, mutta myös muiden omistajien suojelutoimet ovat välttämättömiä suojeluverkon rakentamiseksi. Koska valtion metsiä on vähän, ja ne ovat suurimmalta osaltaan melko nuoria, niiden suojeleminen, jättäminen varttumaan ja monimuotoisuuden lisääminen mm. ennallistamisella on tärkeää. Niillä voi olla merkitystä mm. valkoselkätikan reviirialueena nyt ja etenkin jatkossa. Etelä-Karjalan luonnonsuojelupiiri on tehnyt esityksensä valtion metsien suojelemiseksi. Esitys on liitteenä 1.

Alueella on myös Hiitolajoen valuma-alue, jonka ympäristön metsien suojelu osaltaan tukee monimuotoisen luontoympäristön säilymistä ja mahdollisuutta lajien leviämiseen Laatokalta ja sen rantametsien alueelta Järvi-Suomen alueelle. Hiitolajoen suojelemiseksi on käynnissä EU-hanke.

Ensimmäisenä tehtävänä on kartoittaa suojelualueiksi sopivia, keskenään yhteydessä olevia monimuotoisten metsien ja sellaiseksi varttuvien, potentiaalisten metsien alueita. Samalla on eri omistajaryhmien kanssa yhteistyössä rakennettava suojelusuunnitelmat käyttämällä ja yhdistämällä erilaisia suojelumenetelmiä. Alueiden välille ja ympärille on myös pyrittävä varaamaan ja kehittämään ympäristöarvometsiä ja askelkiviä, jotka mahdollistavat lajien leviämisen. Tarvitaan myös suunnitelmat ennallistamistoimenpiteiksi kuten lahoppuukeskittymien luomiseksi.

Näitä suunnitelmia tulee edistää yhteistoiminnassa metsä- ja ympäristön ammattilaisten ja viranomaisten kanssa. Tietoa on välitettävä suojelukeinoista, korvauksista ja toimenpiteiden seurauksista niin metsänomistajille kuin alueen asukkaille.

Maakuntakaavassa ja kuntien yleiskaavoissa pitää huomioida monimuotoisuudelle tärkeiden alueiden varaukset.

2) Etelä-Karjalan alueella on tavoitteena kaikkien edelleen luonnontilaisten tai luonnontilaisten kaltaisten vanhojen metsien, lehtojen, harjumetsien, rantametsien ja saarien metsien, korpikuusikkojen ja ojittamattomien soiden suojelu ja sellaisten alueiden suojelu, jotka voidaan palauttaa ennallistamistoimin luonnontilaisen kaltaiseksi.

Tällaisten luontotyyppeiden määrä on hyvin pieni, ja niiden lajien suojelu edellyttää nopeita toimenpiteitä. Tämä vaatii kuntalaisten, yksityismetsänomistajien, luonnossa liikkuvien, kuntien viranomaisten ja ympäristöviranomaisten sekä metsäammattilaisten aktiivisuutta. Kauaskantoista ajattelua ja toimintaa tarvitaan myös metsää omistavien yritysten piirissä. Tärkeää on, että avainbiotooppialueet rajataan riittävän suuriksi luonnonarvojen säilyttämiseksi ja että niiden ympäristössä huomioidaan pehmeämpi metsien käsittely alueiden turvaamiseksi suojavyöhykkeillä reunavaikutuksen minimoimiseksi.

Monet alueet tarvitsevat ennallistamistoimia ja siihen tarvittavaa rahoitusta. Ympäristö- ja metsäkeskuksen on propagoitava laajasti valtion ympäristötukien käyttöä sekä etsittävä ratkaisuja käytännön toimien toteuttamiseksi ammattimaisesti sekä vapaaehtoisvoimin.

Suomenniemi–Taipalsaari -alueella on hyviä edellytyksiä suojeluverkon rakentamiseksi kannustamalla metsänomistajia METSO-suojelutoimiin tai luonnonsuojelulain mukaisiin yksityisiin suojelutoimiin. Lisäksi on tarpeen ylläpitää esitystä Taipalsaaren valtion omistaman ampuma-alueen osittaiseksi rajaamiseksi pois talousmetsäkäytöstä ja ennallistettavaksi ympäristöarvometsäksi. (Liite 1). Tällä alueella on arvokkaita harjualueita matkailu- ja virkistyskäytössä. Myös tätä toimintaa tukisi luonnonsuojelullisesti ja maisemallisesti parhaiden kohteiden suojelu ja monimuotoisuuden lisääminen sekä metsien pehmeämpi käsittely.

Etelä-Karjalan luonnonsuojelupiiri toimii aktiivisesti yksittäisten lajien suojelemiseksi sekä niiden elinpiirien säilyttämiseksi metsäluonnossa. Metsätalouden lisäksi uhkana on myös rakentaminen ja liikametsästys.

Tärkeää on haukkojen kuten hiiri-, mehiläis- ja kanahaukkojen pesäpuiden ja niiden lähiympäristöjen säästäminen hakkuilta riittävän laajoin suojavyöhykkein.

Luonnon ja eläinten suojelemiseksi kesähakkuista tulee luopua. Eläinten lisääntymisaikana tehdyt hakkuut tuhoavat tuhansittain lintujen ja nisäkkäiden pesiä ja poikasia. Sulan aikana tehdyt hakkuut myös vaurioittavat maaperää ja kasvillisuutta voimakkaammin.

3) Etelä-Karjalan talousmetsien monimuotoisuuden lisäämiseksi tarvitaan vaihtoehtoisten hoitotapojen tukemista ja niitä tukevan neuvonnan järjestämistä.

Yhä useampi metsänomistaja ei välttämättä halua metsiään suojeluun, mutta haluaa hoitaa niitä luonnonmukaisemmin. Nykyisille, pääasiallisesti puuntuotantoa ohjaaville metsäkeskuksen, metsäyhdistysten ja metsäyhtiöiden tekemille metsäsuunnitelmille ja -neuvonnalle on tarjottava vaihtoehtoja. Tarvitaan metsäneuvontaa, joka palvelee metsänomistajien sellaisen metsänhoidon ja käytön tavoitteita, joilla voidaan tukea metsien monimuotoisuutta, mahdollistaa virkistys-, matkailu- ja retkeilytoimintaa sekä säilyttää ja palauttaa marja-, sieni- ja riistamaita.

Avohakkuiden sijaan on oltava mahdollisuus saada tukea ja neuvontaa metsänpeitteen säilyttävän jatkuvan kasvatuksen periaatteen metsänhoitoon. Tarvitaan neuvontaa, joka painottaa metsien kasvatusta erirakenteisena ja lahopuujaatkumoa ylläpitävänä. Moni haluaa tämänkaltaisen

vaihtoehdon myös taloudellisin ja työperustein, sillä silloin taimikon perustaminen ja hoito sekä nuoren metsän harvennus jäävät pois. Osa myös haluaa tehdä metsänhoidon omaehtoisesti itse käyttämättä monitoimikoneita. On tarvetta pehmeämpiin metsänhoitotoimiin. Tähän mennessä viralliselle metsänhoidolle ei ole juurikaan sallittu vaihtoehtoja. Tähän tarpeeseen metsäkeskuksen ja metsänhoitoyhdistyksen tulee saada koulutusta, resursseja ja vastata asiantuntevuudella. Metsäsuunnitelman saaminen myös muualta tulee mahdollistua.

4) Tarvitaan lisää virkistysmetsiä, taajamametsiä ja retkeilyreittejä, joita hoidetaan monimuotoisuutta lisäten. Lähimetsissä rakentuu lasten ja nuorten omakohtainen metsäsuhde.

Asuinalueiden lähistöllä olevilla metsillä on erityinen merkitys ihmisten viihtyvyydelle, virkistykselle sekä lasten ja nuorten luontosuhteen kasvulle. Taajamametsien hoidon tulisi rakentua kokonaan toisille periaatteille kuin talousmetsien hoidon. Sen tulisi taata monimuotoiset, elämää täynnä olevat ja maisemallisesti arvokkaat metsät. Useat tutkimukset koskien ihmisten näkemyksiä virkistys- ja retkeilyalueista korostavat luonnonmukaisten metsien merkitystä verrattuna puistomaisiin metsiin, joskin näkemykset ”luonnonmukaisuudesta” eroavat. Kyse on ensisijaisesti kuntien, seurakuntien ja erilaisten yhteisöjen kuten esimerkiksi Etelä-Karjalan virkistysaluesäätiön metsistä. Myös yritysten on otettava vastuu asuinpaikkojen ja virkistysalueiden läheisyydessä olevista metsistä.

Kunnilla on velvollisuus huolehtia paitsi asukkaidensa myös alueensa luonnon hyvinvoinnista, minkä velvoitteen myös luonnonsuojelulaki kunnille asettaa. Kuntametsien hoidon tärkeä periaate on tavoitteista ja toimenpiteistä tiedottaminen, vuorovaikutteinen valmistelu sekä asukkaiden mielipiteiden kuuleminen eli osallistuva suunnittelu. Nämä periaatteet on kirjattu lainsäädäntöön. Kuntien ja kuntalaisten aktiivisuudessa ja osallistuvan suunnittelun tavoissa on tälläkin alueella parannettavaa. Myös kuntien metsäsuunnitelmat tulee laatia yhteisesti ja julkisesti. Näin ei nykyisin tapahdu.

Kuntien metsät ovat kaavoitettuja talousmetsiä tai samoin periaattein hoidettuja kaavoittamattomia talousmetsiä, virkistysalueita ja eriasteisia suojelualueita. On selvä tarve lisätä virkistys- retki- ja metsien monikäytön alueiden määrää sekä laatia niille luonnonhoito- ja käyttösuunnitelmat, toisenlaiset kuin mitä talousmetsissä toteutetaan. Sitä varten työntekijät on perehdytettävä paremmin metsien luonnonhoitoon. Nykyisin taajamametsiä ja virkistysmetsiä hoidetaan varsin puhtaasti talousmetsäoppien mukaan. Voimakkaasta hoidosta johtuen ne, kuten talousmetsät, ovat virkistyskäyttäjille kelvottomia tai miltei arvottomia lähes puolet kehitysajastaan.

Kuntametsistä osa on tärkeä suojella ja ennallistaa. Laajemmat virkistysalueet tulee olla merkittynä kaavaan luonnon monimuotoisuudelle tärkeinä virkistysalueina. Luonnon monimuotoisuuden tavoite tulisi nousta keskeiseksi periaatteeksi maakunta-, kuntien yleis- sekä asemakaavojen laadinnassa. On myös määritettävä ne rajoitukset, mitä tuon tavoitteen toteuttaminen edellyttää. Kuntien kaavoihin ja maakuntakaavaan on merkittävä rajaukset laajemman metsämantereen luomiseksi. Niistä on käytävä ilmi suojelualueiden verkko, niiden suojavyöhykkeet, ympäristöarvometsät sekä ekologiset tai viherkäytävät. Tämä edellyttää suunnittelu-, tutkimus- ja kartoitustyön käynnistämistä, jota toistaiseksi ei ole tehty.

Päiväkotien ja koulujen lähiympäristössä olisi mahdollisuuksien mukaan löydettävä monimuotoista metsää. Oman lähimetsän läheisyys on tärkeää lasten ja nuorten omakohtaisen metsäsuhteen luomiseksi sekä ympäristökasvatustyöhön. Etelä-Karjalan alueella olisi tarpeen metsä- ja ympäristökasvatustoiminnan rakentaminen opetus-, kasvatus-, metsä- ja ympäristöalan toimijoiden yhteistoimin. Sen tehtävänä olisi tukea vanhempien, koulujen ja päivähoiton sekä järjestöjen

toimintaa lasten ympäristökasvatuksessa. Tällainen toiminta on tärkeä osa myös lasten ja nuorten henkisen hyvinvoinnin tukemista.

Etelä-Karjalan alueen halki kulkee E 10 -retkeilyreitti. Hienojen luonnonmaisemien lomassa retkeilijä joutuu nykyään vaeltamaan myös hakkuuaukeiden poikki. Jotta reitti olisi vetovoimainen sekä retkeläisiä ja kuntien matkailua palveleva, sen hoidolle tulisi laatia suunnitelma maanomistajien kanssa. Samalla yksityisten maanomistajien pitää saada riittävät korvaukset mahdollisista talousmetsien rajaamisesta johtuvista menetyksistä.

5) Edistetään toimintaa rajan ylittävän luonnonsuojeluyhteistyön täydentämiseksi Keski- ja Etelä-Karjalan alueella. Tavoitteena on Laatokan luodot - luonto-/kansallispuiston toteutuminen ja metsiensuojelualueiden aikaansaaminen molemmin puolin rajaa.

Laajan metsämantereen luomiseksi, lajien elinympäristöjen lisäämiseksi sekä uhanalaisten ja vähentyneiden lajien täydennyksen turvaamiseksi ja geneettisen monimuotoisuuden ylläpitämiseksi on rakennettava yhteistyötä yli valtiollisen rajan. Etelä-Karjalan luonnonsuojelupiiri edistää omalta osaltaan Suomen ja Venäjän valtiollisen ja Karjalan tasavallan rajojen ylittäviä suojelutoimia. Piiri haluaa tuoda myös valtioneulinten käsittelyyn tällaisen yhteistoiminnan tukemisen ja kansainvälisen toiminnan ja rahoituksen aikaansaamiseksi ja lisäämiseksi.

6) Etelä-Karjalassa valtion metsiä on vähän. Esitämme metsähallitukselle suojelua, toimia monimuotoisuuden lisäämiseksi varttuvissa metsissä sekä muita tukitoimia suojeluverkoston aikaansaamiseksi.

Liitteenä on Etelä-Karjalan luonnonsuojelupiirin esitys maankäyttövaihtoehdoksi Itä-Suomen luonnonvarasuunnitelmaan.

Valtiolla on Etelä-Karjalan alueella vain 5000 hehtaaria metsää, josta suojeltua on 2000 hehtaaria. Luonnonsuojelupiiri esittää, että metsien hallinnasta vastaava Metsähallitus inventoi metsien luontoarvot, suojelee kokonaan parhaimmat alueet ja tekee muun alueen osalta hoidon ja ennallistamisen suunnitelmat. Tavoitteena on oltava luonto- ja monikäyttöarvoiltaan rikkaiden metsäalueiden kasvattaminen vuosikymmenten perspektiivillä. Valtio voi myös ostaa metsäalueita niin yksityisiltä kuin yrityksiltä, joiden merkittävänä osakkaana se myös on, tai tehdä vaihtokauppoja suojelualueverkoston tukemiseksi.

7) Etelä-Karjalan luonnonsuojelupiiri pyrkii rakentamaan yhteistoimintaa muiden ympäristö- ja luontoharrastusjärjestöjen, julkishallinnon, metsäalan organisaatioiden, yritysten ja yksityisten ihmisten kanssa metsäluonnon ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamiseksi.

Suomen Luonnonsuojeluliiton jäsenjärjestönä Etelä-Karjalan luonnonsuojelupiiri on aktiivisesti mukana liiton metsätoiminnassa. Meille on tärkeää edistää omalta osaltamme yhteistoimintaa Etelä-Karjalan alueella tiedon ja kokemuksen vaihtamiseksi, voimien yhdistämiseksi luonnontuntemuksen ja luonnonsuojelun lisäämiseksi sekä retkien järjestämiseksi luonto-, ympäristö-, retki- ym. toimintaa järjestävien järjestöjen ja ihmisten kanssa.

Näemme myös tärkeäksi kehittää vuoropuhelua eri metsäalalla toimivien ammattilaisten sekä metsänomistajaryhmien kanssa. Otamme kantaa käytävään keskusteluun sekä valmisteluihin koskien alueen metsien ja ympäristön tilaa ja niiden tulevaisuutta koskevia suunnitelmia.

Alueella toimii Kaakkois-Suomen metsäkeskus, joka vastaa alueella metsälain ja -asetuksen toteutumisesta, Maa- ja metsätalousministeriön tavoitteiden ja linjan toteuttamisesta sekä talousmetsiä koskevasta valtionrahoitustoiminnasta. Metsäkeskus tekee metsäsuunnitelmia ja -neuvontaa kuten myös yksityismetsänomistajien järjestö Metsänhoitoyhdistys Etelä-Karjala, jolla on myös alueelliset toimistonsa. Lisäksi alueella toimivat metsäteollisuusyritysten ja niiden puunhankintayritysten omat organisaatiot ja toimipisteet. Metsiensuojelu edellyttää yhteyksiä, vuoropuhelua ja neuvotteluja metsiensuojelukysymyksissä. Näemme tärkeäksi olla mukana ja ottaa kantaa ja vaikuttaa keskeisiin metsäpolitiikan kysymyksiin.

Alueen ympäristönsuojelusta vastuullinen viranomaisena on Kaakkois-Suomen ympäristökeskus, jonka tehtävänä on huolehtia luonnonsuojelu- ja ympäristölainsäädännön toteuttamisesta. Pidämme tärkeänä hyvää yhteistyötä ja toimimme aloitteellisesti tuodaksemme esille luonnonsuojelutyön ajankohtaisia tarpeita sekä edistääksemme ympäristökeskuksen alueellisia hankkeita.

Etelä-Karjalan luonnonsuojelupiiri esittää, että vastuussa olevat viranomaiset, virastot ja toimipaikat sekä yritykset tehostaisivat keskinäistä yhteistyötään sekä yhteistyötä luonnonsuojelua ja -luontoharrastusta ylläpitävien järjestöjen kanssa. Metsiensuojelun tarpeet ja ajankohtaiset toimenpiteet on tuotava aktiivisesti esille. Toivomme, että metsänomistajille tarjotaan aloitteellisemmin neuvontaa ja annetaan tietoa korvauksista luonnonsuojelualueiden perustamiseksi.

Yhteistyö edellyttää aktiivista yhteydenpitoa ja avointa tiedottamista suunnitelmista. Lisäksi tarvitaan neuvotteluja ja säännöllistä vuoropuhelua metsien- ja ympäristönsuojelun ratkaisuihin kaikkien asianosaisten kesken.

8) Metsät toimivat ilmastonmuutoksen hillitsijöinä ja monimuotoinen metsäluonto kestää talousmetsiä paremmin ilmaston muuttumista. Meillä on kansainvälinen vastuu maapallon metsistä.

Luonnonsuojelupiiri näkee, että fossiilisille polttoaineille öljylle ja hiilelle sekä näiden ohessa turpeelle tulee löytää vaihtoehtoja. Puu on uusiutuva luonnonvara, mutta kuten kaikessa metsätaloudessa, sen käyttöönottossa ei saa vaarantaa metsien ja maaperän ja niiden eliöiden monimuotoisuutta.

Ensisijaisesti on luovuttava jatkuvan kasvun ajatuksesta ja vähennettävä energian käyttöä ja muuta kulutusta. Fossiilisten polttoaineiden korvaaminen uusiutuvilla kuten puuenergialla on välttämätöntä. Kuitenkin energiapuun korjuuseen liittyy kasvupaikkojen viljavuuden vähenemisen riski ja voimakas haitallinen vaikutus metsien eliöstöön. Nyt valmistuvassa Kansallisessa metsäohjelmassa, valtion ja alueellisessa päätöksenteossa suunnitellaan voimakasta puuenergian lisäämistä. Mikäli toimitaan, kuten usein metsän uudistuksessa tapahtuu, korjaamalla kaikki hakkuujäte ja nostamalla myös kannot energiapuuksi, vahingoitetaan entisestään luonnon monimuotoisuutta. Puuenergian lisääminen täytyy rakentaa tutkituille myös luonnon monimuotoisuuden kannalta harkituille suunnitelmille talousmetsissä.

Tällä hetkellä öljykasveista edullisesti saatavan bioenergian tuotanto kasvaa voimakkaasti, mikä on suurena uhkana maapallon sademetsille. Suomeenkin tuotavan palmuöljyn tuottamiseksi hävitetään laajasti sademetsiä öljypuuplantaasien perustamiseksi. Lisäksi puista ja viljelyyn muokatusta turpeesta vapautuu lisää kasvihuonekaasuja edistäen ilmaston lämpenemistä.

Etelä-Karjalan luonnonsuojelupiiri haluaa valistuksella ja omassa toiminnassaan ensisijaisesti edistää energian- sekä mm. paperinkulutuksen vähentämistä sekä ottaa osaa keskusteluun erilaista vaihtoehtoista vaihtoehtoisten energiamuotojen kehittämiseksi..

Ilmastonmuutos koettelee metsien ekosysteemien kestävyttä vaatien niiltä sopeutumista nopeisiin muutoksiin, mutta pysyväkö metsäluonto mukana? Tehtävänä on toimia ilmastonmuutoksen hidastamiseksi ja myös tukea metsien monimuotoisuuden kehittymistä ja lisääntymistä, sillä kuten suojelubiologinen tutkimus osoittaa, monimuotoiset metsät kestävät paremmin muutoksia ja erilaisia häiriöitä kuin tehometsätalouden metsät. Talousmetsien osalta metsien kiertoaikoja pitäisi huomattavasti pidentää hiilensidonnan kasvattamiseksi ja suosia pitkäaikaisia tuotteita..

Metsäteollisuus suuntautuu suurimman taloudellisen hyödyn takaaville alueille maailmassa. Raaka-aineen hankinnassa painaa nopeimman kiertoajan mahdollistava puuntuotanto ja nopeakasvuiset puulajit kuten eukalyptuspuu. Sen kasvattamiseksi on hävitetty ja hävitetään nopeasti ja suuria alueita luonnontilaista sademetsää. Näin tuotettua puuraaka-ainetta käyttävät myös suomalaiset metsäteollisuusyritykset niin Suomessa, Etelä-Amerikassa kuin Kaukoidässäkin. Laittomat hakkuut ovat edelleen arkipäivää lähialueillakin sopimuksista ja sertifikaateista huolimatta. Nämä toimet ovat synnyttäneet valtavia ekologisia ja sosiaalisia ongelmia.

Meillä on kansainvälinen vastuu ja otamme kantaa maailman metsien ja koko luontoympäristön hyvinvoinnin ja ihmisoikeuksien toteutumisen puolesta. Tehtävänä on välittää tietoa näistä kysymyksistä sekä tukea kampanjoita luonnon, ihmisten ja kansojen kulttuurien säilymistä puolesta. Se tarkoittaa muun muassa tiedottamista epäekologisesti tuotetuista raaka-aineista valmistetuista tuotteista niiden kulutuksen rajoittamiseksi.

3. METSÄT JA METSIEN KÄYTTÖ

3.1. Olosuhteet metsien kasvulle

Etelä-Karjalan monipuoliset luonnonympäristöt luovat vahvan pohjan monimuotoiselle eliölajistolle. Alueella elää sekä eteläisten rehevien elinympäristöjen että itäisten mantereisten kuivien ja lämpimien alueiden lajeja. Itärajan takaa lajisto saa myös täydennystä uusien tulokkaiden myötä. Mantereinen ilmasto on varsinkin hyönteisille suotuisa ja kasvukausi pitkä, 160–175 vrk. Parikkalan–Simpeleen seutu on maamme lämpimämpiä alueita.

Karjalan kallioperä on ikivanhaa syvälle kulunutta Fennoskandian peruskallioaluetta, joka on yleisesti melko hapanta ja vähäravinteista. Etelä-Karjalan länsiosassa kallioperä on rapakivigraniittia. Maaperä muodostuu Salpausselkien reunamuodostuma- ja harjuvyöhykkeestä sekä Salpausselkien eteläpuolisesta moreeni- ja kankaremaista. Kallioperän ollessa hapanta myös maaperä on vähäravinteista. Poikkeuksena on maakunnan koillisosa, joka kuuluu Keski-Karjalan lehtokeskukseen. Sinne ulottuu Sortavalan, Laatokan-Karjalan lehtovyöhyke, jossa maaperä on hyvin rehevää. Soita Etelä-Karjalassa on vähän.

3.2. Kangasmetsät hallitsevat, harjumetsät ja lehdot rikastuttavat

Etelä-Karjala kuuluu eteläboreaaliseen havumetsävyöhykkeeseen, jota hallitsevat mustikka- ja puolukkatyyppin kangasmetsät sekä vastaavat turvemaat. Maakunnan maapinta-alasta yli 70 % (437 000 ha) on metsien peitossa. Metsistä noin 98 % luokitellaan metsämaaksi (vuotuinen kasvu yli

1 kuutiometriä/hehtaari). Kitumaata (vuotuinen kasvu 0.1- 1 kuutiometriä/hehtaari) on 5 200 hehtaaria ja joutomaata (avosuota, kalliota) 3700 hehtaaria.

Maakunnan maisemaan, ilmastoon ja maaperään antavat leimansa Salpausselkien, harjut, reunamuodostumat, deltat ja hiekka- ja sorakentät, joilla on oma erityinen luontotyyppinsä: harjumetsät. Näillä puolukka- ja kanervatyypin kangasmailla elää myös Etelä-Karjalan maakuntakukka kangasvuokko.

Harjujen liepeillä savikkomailla on pienialaisia lehtoja, jotka suurimmalta osalta on raivattu viljelykseen. Kuitenkin Parikkalan ja Rautjärven alueella - Laatokan Karjalan lehtokeskuksen vyöhykkeellä - lehtomaisten alueiden osuus metsämaista voi olla yli puolet ja varsinaisia lehtojakin on runsaasti. Näissä kasvaa jaloja lehtipuita kuten lehmuksia ja vaahteraa, lehmusta myös pieninä metsikköinä. Kaikkiaan lehtoja on noin 18 000 ha, mutta suurin osa on lehtoluonnon monimuotoisuutensa menettänyttä hoidettua talousmetsää.

Etelä-Karjala on suurten ja pienten vesien aluetta. Saimaa, koillisessa Karjalan Pyhäjärvi, Simpelejärvi, Kuolimön järvi ja Kivijärvi sekä lukuisat pienet järvet ovat olleet monimuotoisten rantametsien alueita, joilla edelleen jatkuva rantarakentaminen on merkittävä uhka. Pienvesiä, kuten puroja, noroja ja lähteikköjä on, keskimääräistä runsaammin. Kalliopaljastumien, jyrkänteiden, lampien ja purojen lähistöltä löytyy monimuotoisia elinympäristöjä kuten puronaluslehtoja sekä puronotkojen pienialaisia korpia.

Soita Etelä-Karjalassa on vain 17 % metsätalousmaan alasta. Niistä noin 80 % on ojitettu, mikä on enemmän kuin Suomessa keskimäärin. Reheviä korpia ja lettoja on hyvin vähän, noin 5000 ha. Suurimmat suot ovat ensimmäisen Salpausselän kaakkoispuolella Lappeenrannan ja Joutsenon alueella.

3.3. Ihmisen toiminta näky metsissä

Tuhansia vuosia jatkunut eränkäynti jätti metsään vähän jälkiä. Vasta kaskeamisen aika muutti voimakkaammin metsäluontoa. Se ja myöhempi peltoviljely ajoivat metsänrajaa kauemmaksi asutuksesta ja samalla pirstoivat ja vähensivät yhtenäistä metsäalaa. Myös puulajisuhteet muuttuivat: kasketulle alueelle nousi lehtipuuvaltainen metsä, yleensä koivikko. Kaskenpoltossa metsä sai antaa tilaa viljelylle, mutta sillä oli myös muita seurauksia metsien lajistoon. Tuli karkasi usein ja metsäpalot ylläpitivät paloalueille omaleimaista lajistoa. Karjalassa harjoitettiin myös suokaskiviljelyä, jossa poltettiin sekä suolla kasvavat puut että pintaturve.

Aikaisemmin karjaa laidunnettiin metsissä, puista otettiin lehdeksiä talviravinnoksi ja kuusen havuja kuivikkeiksi. Näin syntyi avaria ja monimuotoisia hakamaita ja lehdesmetsiä, joissa menestyi monimuotoinen kasvi- ja hyönteislajisto. Metsät muuttuivat aukkoisiksi, ja lyhytkasvuiset oksaiset ja lahovikaiset puut puolestaan loivat hyvät edellytykset monille lahopuusta riippuvaisille lajeille. Laajamittainen metsälaidunnus jatkui 1960-luvulle saakka. Kaskeamisen ja metsälaidunnuksen jälkiä näkyy vielä Etelä-Karjalan metsissä.

Etelä-Karjalan metsiin on jättänyt jälkeensä myös puun kotitarvekäyttö. 1500-luvulla alkanut ja 1700-luvulla huippunsa saavuttanut tervanpoltto poisti tehokkaasti nuorta mäntypuuta metsistä ja edisti metsien kuusettumista. Myös sahaukseen ja rakentamiseen otettiin parasta mäntypuustoa.

Puun teollinen käyttö alkoi 1800-luvun puolivälin jälkeen. Sahateollisuuden rinnalle alkoi kehittyä paperiteollisuutta. Jo ennen toista maailmansotaa Etelä-Karjalassa oli merkittävää puutetta puusta ja metsästä, mikä herätti voimakasta huolta puuteollisuuden syntyessä ja voimistuessa. Tämä synnytti

metsänhoitoyhdistykset, metsänhoidon, metsäalan koulutusjärjestelmän ja lainsäädännön. Kaikessa vedottiin metsien hävittämisen ehkäisemiseksi.

Toisen maailmansodan jälkeen Suomen metsätaloudessa tapahtui suuri muutos: kansalliseksi tavoitteeksi asetettiin hyvälaatuisen puutavaran kestävä tuottaminen. Metsät valjastettiin näin tehokkaaseen puuntuotantoon. Maatalouden ja voimakkaan metsänkäytön takia Etelä-Karjalan metsät ovat nuoria verrattuna esimerkiksi Keski-Suomen tai Pohjois-Karjalan metsiin.

3.4. Metsät puuntuotannossa

Etelä-Karjalan metsät ovat suurimmalta osaltaan tehokkaasti hyödynnettyjä talousmetsiä. Luonnontilaisten metsien pinta-ala on Suomessa supistunut alle 5 %:iin metsämaan pinta-alasta. Etelä-Suomessa luonnontilaisen kaltaisten metsien osuus metsämaan pinta-alasta on alle prosentti, ja kaikkein eteläisimmissä metsäkasvillisuusvyöhykkeissä Vaasa-Joensuu -linjan eteläpuolella vain noin 0,2 prosenttia.

Metsien ikärakenne on muuttunut. Kaakkois-Suomen metsät ovat suurimmalta osaltaan nuoria, sillä alle 40-vuotiasta taimikkoa ja nuorta metsää on noin 44 %. Puutonta avohakkuualueetta on 1.7 %. Yli 80-vuotiasta metsää on alle neljännes ja vanhoja yli 140-vuotiaita metsiä on vain 0.9 prosenttia. Metsän kiertoaikaa on lyhennetty puun saannin tehostamiseksi. Vanhat kuusikot ovat katoamassa. Kaakkois-Suomen metsäkeskuksen Metsä- ja ympäristökertomuksessa vuodelta 2005 todetaan, että merkittävimmät muutokset vuoden 1999 jälkeen on ikäluokan 41-60 osuuden lisääntyminen ja toisaalta ikäluokan 81-100 huomattava vähentyminen.

Myös *puulajisuhteet* ovat yksipuolistuneet metsänkasvatuksen suosiessa yhden puulajin metsiä. Selluteollisuus on painottanut havupuiden osuutta, erityisesti männyn kasvatusta. Puulajien viljely muutti edelleen puulajisuhteita 1980- ja 90-luvuilla. Mäntyä on suosittu viljavillakin kasvupaikoilla, joilla se ei luontaisesti uudistuisi. Näin mäntyvaltaisten metsien osuus pinta-alasta on vähitellen kasvanut. Samalla koivun ja muiden lehtipuiden osuus on vähentynyt. Esimerkiksi haapaa, joka on monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä avainbiotooppilaji, on hävitetty järjestelmällisesti mm. kaulaamalla, koska kasvutappioita aiheuttava männynversoruoste saattaa levitä haapavesaikkojen välityksellä uudistusalojen nuoriin männyntaimiin. Lehtipuuvallaiset metsät vähenivät nopeimmin 1950-70 -luvulla.

Tällä hetkellä mäntyvaltaisten metsien osuus Kaakkois-Suomessa on 58 %, kuusivaltaisten 32 % ja lehtipuuvalltaisten 9 %. Sekametsien osuus on pieni, ja erityisesti vanhaa lehtipuuta kasvavia metsiä ei enää juurikaan ole. Samoin puuttuvat vanhat korpikuusikot. Maisemaa hallitsevat nuoret mäntypuuvallaiset metsät. Asutuksen lähellä ja entisissä kaskimetsissä kasvaa runsaammin kuusta. Kuusettumista tapahtuu myös maaperän rehevöityessä ilman typpilaskeuman vuoksi.

Puulajisuhteiden muutos on olennainen monien lajien ja maaperän ravinteisuuden kannalta. Lehtipuilla on maan happamuutta vähentävä ja ravinteisuutta lisäävä vaikutus. Se mahdollistaa monipuolisemman maaeliöstön esiintymisen.

Avohakkuiden ohella talousmetsien uudistamiseen liittyy *maaperän muokkaus* taimettumisen nopeuttamiseksi ja turvaamiseksi. Menneinä vuosina tehdyt voimakkaat auraukset sekä nykyiset laikutukset ja mätästykset muuttavat niin maaperää kuin sen kasvi- ja eläinlajistoakin, sillä metsien pohja- ja kenttäkerroksessa elää runsaasti pieneläimiä.

Metsän tehokasvatus on aiheuttanut aluskasvillisuuden kokonaispeittävyuden vähenemisen. Eniten ovat vähentyneet sammalet ja varvut kuten mustikka, joka kärsii avohakkuista. Sen peittävyys on pienin uudistusaloilla ja nuorissa metsissä. Peittävyys kasvaa metsikön ikääntyessä ja on

suurimmillaan yli 100-vuotiaissa metsissä. Mustikan peittävyys metsäalasta on pudonnut 18 %:sta 8 %:iin 1950-luvulta 1990-luvulle.

Talousmetsissä *lahopuuta* on vain murto-osa verrattuna luonnonmetsään. Lahopuusta riippuvaisia lajeja on arviolta 4000-5000 kaikkiaan lähes 20 000 metsälajista. Tehometsätalouteen kuuluu alhaisen luonnonpoistuman tavoite. Tuottavuus vaatii metsän uudistamista mahdollisimman lyhyen kiertoajan puitteissa. Päätehakuussa poistetaan liki koko puusto, nykyisin jätetään suositusten mukaan säästöpuita. Lisäksi poistetaan ”sairas ja kuollut” puu, esimerkiksi myrsky- tai lumituhojen jäljet tuhohyönteisvaaran vuoksi.

Erityisen raskaasti tehometsätalous onkin iskenyt lahopuusta riippuvaisiin lajeihin. Näitä on arviolta noin neljännes uhanalaisista metsälajeista. Uhanalaisten lajien kannalta suurin ero luonnontilaisen metsän ja talousmetsän välillä on lahopuun määrässä. Kaakkois-Suomen metsäkeskuksen mukaan kuollutta puuta oli alueen metsissä keskimäärin 0.5 kuutiometriä hehtaarilla vuonna 2001. Metsähoitosuositusten muututtua lahopuun määrä on lisääntynyt 1.1 kuution vuonna 2005. Kaakkois-Suomen metsäohjelmassa tavoitteeksi vuosille 2006-2010 on asetettu 2.5-3.0 kuutiota/ ha, mutta metsän monimuotoisuuden edistämiseksi ja metsälajien uhanalaistumiskehityksen pysäyttämiseksi määrän tulisi olla suuruusluokkaa 50 kuutiometriä / hehtaari tai 20-30 kuutiometriä /ha, jos tämä olisi keskimääräinen laajoilla alueilla Luonnonmetsässä lahopuun määrä on 20-120 kuutiometriä/hehtaari, vanhoissa tuoreen kankaan kuusimetsissä 60-120 kuutiometriä /hehtaari. Ongelmana ei ole ainoastaan lahopuun pieni määrä, vaan pitkän *lahopuujuatkumon puuttuminen*: eriasteisten ja -lajisten lahopuiden, pysty- ja maalahopuiden, etenkin järeiden puiden puuttuminen. Niiden kehittyminen saattaa kestää vuosisatoja.

Metsän luontaiseen häiriödynamiikkaan kuuluvat myös metsäpalot, myrsky-, lumi- ja hyönteistuhot. *Metsäpalot* ovat tehokkaan palontorjunnan takia vähentyneet huomattavasti Suomen metsissä. Tämä on merkinnyt palosta riippuvien lajien voimakasta uhanalaistumista ja useiden häviämistä. Koska Venäjän Karjalassa metsäpalot ovat yleisiä, mahdollisuudet paloalueiden lajiston palautumiselle olisivat Etelä-Karjalassa keskimääräistä paremmat. Metsien ennallistamisessa kulotuksella on tärkeä merkitys, sitä on kuitenkin toteutettu hyvin vähän.

Puunviljelyyn kuuluvat myös *lannoitus ja tuholaisten kemiallinen torjunta*. Taimikoissa heinittymistä ehkäistään ja tuhohyönteisiä sekä sieniä hävitetään sekä kemiallisin että biologisin keinoin. Maaperän lannoittaminen on metsäkeskuksen mukaan lisääntynyt 2000-luvulla, mutta riittämättömästi. Siihen kannustetaan nyt hyvin voimakkaasti metsien tuottavuuden lisäämiseksi. Torjunta-aineiden ja lannoitteiden käyttö kasvattaa vesistöjen rehevöitymisen riskiä.

Yhtenäiset *metsäalueet ovat pirstoutuneet* eri-ikäisten, yhden puulajien selvärajaisiksi kuvioiksi. Metsänhoitoa - uudistus- ja kasvatushakkuuta sekä metsänviljelyä - ohjataan metsäsuunnitelmin *metsikkökuvioittaisesti*. Kussakin metsikössä kasvaa yhden ikävaiheen metsää; taimikkoa, nuorta ja varttunutta kasvatusmetsää, uudistus- eli hakkuukypsää metsää, jonka jälkeen metsikkö uudistetaan avohakkuulla.

Myös metsätalouden *koneellistuminen* on lisännyt pirstoutumista. Monitoimikoneiden avulla tehdyt harvennus- ja päätehakuut sekä puunkuljetus edellyttävät tiheää ja kunnossa olevaa *metsätieverkosta*. ”Hyvässä kunnossa oleva metsätieverkosto on toimivan puunhuollon perusedellytys, sillä nykyaikainen teollisuus vaatii toimiakseen jatkuvan ja hyvin aikataulutetun raaka-ainehuollon”, todetaan Metsähallituksen tiedotteessa 23.4.2007. Metsäautotiestön edelleen lisäämistä ja parantamista tuetaan neuvonnassa, suunnitelmissa ja valtion Kemera-rahoituksella.

Metsiä ja soita on ojitettu metsänkasvun tehostamiseksi. Tämän seurauksena luonnonvaraiset suot ja korpimetsät ovat lähes hävinneet. Uudisojituksia ei juurikaan enää tehdä, mutta perkausojituksiin

metsäkeskukset kannustavat voimakkaasti. Kansallisen metsäohjelman uudistustyössä on asetettu tavoitteeksi puuntuotannon voimakas lisääminen, vuosittain 10-15 miljoonaa kuutiota puuta. Se nähdään mahdolliseksi harventamalla nuoria mäntymetsiä ja ottamalla voimakkaammin käyttöön turvemetsät. Niiden tuottoisuutta halutaan lisätä kunnostusojituksin ja lannoituksen avulla.

Metsien taloudellinen, sosiaalinen, kulttuurinen ja ekologinen kestävyys on asetettu tavoitteeksi metsälaissa ja -asetuksessa, metsänhoitosuosituksissa ja sertifiikatissa. Suositukset painottavat aukkohakkuiden koon pienentämistä, lehtipuiden säästämistä metsissä, säästöpuiden jättämistä hakkuille, lahopuun määrään lisäämistä ja metsäluonnon arvokkaiden elinympäristöjen säästämistä. Näin on tapahtunutkin, mutta samanaikaisesti paineet puuntuotannon ja hakkuiden lisäämiseksi suuntaavat entistä voimaperäisempään metsänkäyttöön.

3.5. Metsäteollisuuden ydinaluetta

Etelä-Karjala on Suomen vahvinta metsäteollisuusaluetta. Alueella on puu- ja paperiteollisuuden kolmen suurimman omistajan (Stora Enson, UPM-Kymmenen ja Metsäliitto-konsernin tytäryhtiön M-realin) yrityksiä, jotka ovat myös alueen suurimpia työllistäjiä. Teollisuustuotannon voimakas tehostuminen on kuitenkin vähentänyt ja vähentää yrityksissä työskentelevien osuutta.

Metsäteollisuusyritysten omistus on muuttunut kansainväliseksi, ja eri tuotannonhaarojen, kuten metsienomistuksen ja puunhankinnan osalta on suoritettu yrityksissä uudelleen organisointia. Yrityksillä ovat omat puuntuottajayhtiönsä, kuten Stora Enson Tornator ja UPM Kymmenen UPM Metsä.

Metsäsektori käsittää metsätalouden, metsäteollisuuden sekä huonekaluteollisuuden. Metsäteollisuudessa työskentelevien määrä on vähentynyt uuden teknologian ja rationalisoinnin myötä. Metsäteollisuudessa on Etelä-Karjalassa 5000 työpaikkaa. Metsäkeskuksen toimintakertomuksen mukaan metsätalouden työllisyysvaikutus nousi hakkuu- ja hoitotöiden kasvun myötä 1990-luvun lopulla, mutta on sen jälkeen laskenut rationalisoinnin vuoksi. Vuoden 2005 Kaakkois-Suomen metsäkeskuksen toimintakertomuksen mukaan metsätalouden on todettu työllistävän noin 1000 henkilöä.

Globalisoituneen teollisuudenalan kansainvälisen kilpailun tarpeet ja pyrkimykset luovat sosiaalista epävarmuutta. Metsäteollisuuden toimia suuntaavat raaka-aineiden saantiin, paperinkulutuksen kasvuun, työvoiman hintoihin sekä poliittisesti turvallisiin sijoituksiin liittyvät tekijät.

Varsinkin Etelä-Karjalan metsäteollisuutta koskettaa erityisesti Venäjältä hankittavaan puuhun liittyvät epävarmuudet, sillä Etelä-Karjalan teollisuuden käyttämästä raakapuusta kolmannes tai joissakin yrityksissä jopa puolet tuodaan rajan takaa. Venäjän pyrkimys tukea puunsa jatkojalostusta omalla alueellaan on nostanut ja nostamassa edelleen puutulleja vaikeuttaen tuontia Venäjältä.

Nämä tekijät luovat kovia paineita metsätalouden tehostamiseen Etelä-Karjalassa lisäten mahdollisesti puuntuontia muualta maailmasta sekä vaikuttaen yritystoiminnan siirtämiseen suurimman taloudellisen hyödyn takaaville alueille mm. Itä-Euroopan, Aasian ja Etelä-Amerikan markkinoille.

Etelä-Karjalan alueella metsäteollisuuden ylipaisunut osuus vinouttaa elinkeinorakennetta ja luo epävarmuutta niin sosiaalisen kuin ekologisenkin kestävyuden kannalta. Myös pitäytyminen paperi- ja selluteollisuuteen puun korkeampien jalostusasteiden kehittämisen sijasta ehkäisee monipuolisemman työllistävemmän tuotannon kehittymistä.

3.6. Metsien omistus

Historiallisen taustansa takia Etelä-Karjalan metsien omistuksen jakauma poikkeaa valtakunnallisesta. Metsistä on keskimääräistä enemmän sekä yksityisessä (noin 78 %) että puuteollisuusyritysten (noin 16 %) omistuksessa. Esimerkiksi Stora Enson piiriin kuuluvan Tornatorin metsiä on Ruokolahden alueella yli 30 000 hehtaaria. Metsistä vain noin 1 % on valtion ja noin 5 % seurakuntien, kuntien ja yhteisöjen omistuksessa. Yli 1000 hehtaarin kuntametsiä on Lappeenrannalla, Luumäellä, Imatralla, Ruokolahdella ja Parikkalalla.

Yksityismetsänomistajien ”profiili” on muuttunut, sillä suurin osa omistajista toimii nykyisin muissa ammateissa kuin maanviljelijöinä. Omistajina on usein perikuntia ja maatalousyhtymiä. Eläkeläisten osuus on korkea, ja yhä suurempi osa omistajista on kaupunkilaisia. Myös naisten osuus metsänomistajina on kasvanut.

Omistuksen muutos on heijastunut myös metsäsuhteeseen. Monelle metsä ei ole enää taloudellisen toimeentulon lähde, vaan sen muut arvot ovat nousseet vahvemmin esiin. Retkeilyn, luontomatkailun ja ulkoilun merkitys kasvaa jatkuvasti, kuten myös metsän merkitys hiljaisuuden ja rauhoittumisen paikkana. Metsien monikäyttö - marjojen, sienien ja riistan merkitys - on myös säilynyt vahvana. Toisaalta metsänomistajien kokemukset ja näkemykset metsänhoidosta vähenevät, mikä nähdään metsätalouden puolella suurena haasteena. Ovathan metsänomistajien suunnitelmat ennakoimattomampia ja arvaamattomampia kuin ennen.

Valtio ja metsäkeskus ovat voimakkaasti painottaneet neuvonnan tehostamista sekä lisänneet siihen rahoitusta uusien omistajaryhmien kannustamiseksi ja kouluttamiseksi metsien hoitoon ja tehokkaampaan hyväksikäyttöön.

3.7. Ilmastonmuutoksen vaikutus metsiin

Ilmastonmuutos ja luonnon monimuotoisuuden väheneminen ovat vakavimpia ihmiskuntaa uhkaavista kehityssuunnista. Ne liittyvät kiinteästi toisiinsa. Ilmastonmuutoksen on arvioitu siirtävän metsärajaa pohjoisemmaksi. Lämpenemisen myötä Suomenkin metsien ennustetaan muuttuvan lauhkean vyöhykkeen metsiksi, metsien kasvun lisääntyvän ja lajiston ja lajien elinympäristöjen muuttuvan. Erityisesti talvisateiden määrän, metsäpalojen, myrskytuhojen ja kasvitautien arvioidaan lisääntyvän. Puuston myrskynkestävyyttä heikentää routakauden lyheneminen.

Miten metsät kestävät nopean muutoksen riippuu sekä niiden perimästä että terveydestä ja myös puulajista. Monimuotoinen metsä on vähemmän altis tuhoille ja kykenevämpi uusiutumaan kuin nopeasti kasvatettu yhden puulajin metsikkö - näin nähdään suojelubiologisessa tutkimuksessa.

Metsät ovat merkittävät hiilen sitoja hilliten näin kasvihuoneilmiötä. Talousmetsätkin sitovat ilmakehän hiiltä vuosikymmeniksi, mutta etenkin luonnonmetsissä hiilivarasto saattaa säilyä useita satoja vuosia.

4. METSÄLUONNON TILA

4.1. Monimuotoisuus vähenee, metsätyypit ja lajit uhanalaistuvat

Metsän näkeminen ja hoitaminen vain puiden kasvatuskenttänä, ”puupeltona”, on tuhonnut vakavasti metsien monimuotoisuutta. Luonnontilaisia ja luonnontilaisen kaltaisia metsiä on eteläisessä

Suomessa enää äärimmäisen vähän. Metsätalous on muuttanut metsien rakennetta ja metsälajistoa oleellisesti hävittäen metsien monimuotoisuutta. Metsien monimuotoisuudelle kielteisimpiä muutoksia ovat olleet metsärakenteen yksinkertaistuminen ja lahoppuun väheneminen.

Metsälajiston monimuotoisuus vaihtelee metsäkasvillisuuden vyöhykkeisyyden, kasvupaikkatekijöiden ja ilmaston vaikutuksesta. Metsikkötasolla metsälajiston monimuotoisuuteen vaikuttaa myös mm. kasvillisuustyypit, sukkessiovaihe, metsänkätö sekä metsän rakenne ja häiriödynamiikka.

Metsätalouden seurauksena tapahtuva elinympäristöjen väheneminen eli metsien laadullinen heikkeneminen on tärkein uhanalaisuutta aiheuttava tekijä. Yleispätevä ekologinen sääntö on, että eliöyhteisön lajimäärä on sitä suurempi, mitä suurempi on eliöyhteisön asuttama alue. Yhtenäisten laajojen metsäalueiden, vanhojen metsien, monimuotoisempien metsätyyppien kuten lehtojen ja vanhojen kuusikoiden häviäminen tai köyhtyminen ja lahoppuun niukkuus ovat syynä metsälajien uhanalaisuuteen.

Metsälajien osuus kaikista uhanalaisista on noin 38 prosenttia. Suomen metsien 20 000 lajista on uhanalaisia 564 lajia. Näiden ohella Suomen metsistä on jo hävinnyt yli 100 eliölajia. Metsien sukupuuttovelka on suuruusluokaltaan noin 1000 lajia, joiden ennustetaan häviävän jo tapahtuneiden ympäristömuutosten seurauksena.

Useat tutkimustulokset viittaavat siihen, että kun lajin vaatiman elinympäristön osuus vähenee alle 10–30 prosenttiin maiseman kokonaispinta-alasta, lajin esiintyminen maisemassa ei ole enää suoraviivaisesti ennustettavissa elinympäristön määrän perusteella ja monet lajit häviävät, vaikka niille soveliaista elinympäristöä olisikin vielä jäljellä. Sukupuuttovelan toteutuminen voidaan välttää muuttamalla elinympäristön tilaa lajeille suotuisammaksi ennen kuin ne ehtivät hävitä.

Lajien pitkäaikaisen säilymisen kannalta ei ole olennaista, mitä tapahtuu tietyille yksilöille, vaan olennaista on, mitä tapahtuu lajien kannoille eli populaatioille. Populaation suuruus ja elinvoimaisuus riippuu soveliaan elinympäristön määrästä ja laadusta. Elinympäristön mukaan uhanalaisimpia metsälajeja ovat lehtometsien ja vanhojen kangasmetsien lajit. Metsälajiston uhanalaistuminen on kiihtynyt ja koskettaa erityisesti niin vanhojen kuin nuortenkin luonnontilaisten metsien lajeja sekä lahoavasta puuaineksesta ja järeistä lehtipuista riippuvaisia lajeja. Vanhojen luonnonmetsien arvo monimuotoisuuden kannalta verrattuna vanhoihin talousmetsiin näkyy järeiden ylispuumäntyjen ja järeiden lehtipuiden erityisesti haavan moninkertaisessa määrässä, lahon laadussa ja määrässä ja myös tasaisen kosteassa mikroilmastossa.

4.2. Valkoselkätikka, liito-orava, kangasvuokko – uhanalaiset lajit kertovat metsistä

Seuraavassa on muutamien voimakkaasti vähentyneiden ja uhanalaisten lajien kautta käsitelty uhanalaistuneita metsätyyppejä. Lajien suojelemiseksi on suojelutoimet kohdistettava niiden elinpiireihin. Elinvoimaisten eliökantojen säilyttämiseksi tarvitaan toimia metsien monimuotoisuuden lisäämiseksi.

Vanhojen metsien laji kuukkeli

Boreaalisen metsälajiston erityispiirteisiin kuuluvat levinneisyydeltään itäiset ns. taigalajit, joista monet ovat kuusen seuralaisia. Suomessa niitä esiintyy eniten Pohjois-Karjalassa ja Koillismaalla. Eteläisemmässä Suomessa monen lajin levinneisyysalue on supistunut tai hävinnyt elinympäristöjen häviämisen ja pirstoutumisen seurauksena.

Kuukkeli on hävinnyt Etelä-Suomen metsistä nopeammin kuin mikään muu lintulaji. Se tarvitsee menestyäkseen vanhoja kuusivaltaisia korpimetsiä, joissa on naavaisia kuusia ja runsaasti lahoppua. Kuukkeli tarvitsee yhtenäistä metsänpeittoa. Kuukkeli on erittäin paikkauskollinen laji. Jos lähimetsät katoavat ja muuttuvat hakkuuaukoiksi nuoret kuukkelit eivät ylitä hakkuuaukeita ja löydä tarvitsemaansa uutta reviiriä. Hakkuualueilla ne ovat myös alttiimpia petolintujen saaliiksi. Tällöin populaatiot eristäytyvät toisistaan, kanta heikkenee geneettisesti ja vähitellen katoaa kokonaan. Kuukkelin naapureina elää usein pohjantikkoja, kanahaukkoja, pikkusieppoja, metsoja, liito-oravia ja muita vanhojen metsien vähentyneitä lajeja.

Parikkala–Ruokolahti -alueella elää enää muutama pari ja joitakin yksittäisiä lintuja, yhteensä vain alle kymmenen lintua. Vielä 1980- ja 1990-luvulla Ruokolahdella oli useampia kuukkelireviirejä, jotka nyt ovat hävinneet hakkuiden seurauksena

Kuukkelin elinalueet ja leviämisreitit tulisi säilyttää esimerkiksi suojelualueiden, ympäristöarvometsien ja ekologisten käytävien avulla sekä toteuttamalla talousmetsien käsittelyssä poimintahakkuita sekä pidennettyä hakkuukiertoa.

Esimerkiksi Etelä-Karjalan kuukkelien pelastaminen edellyttää Parikkalan lisääntymään kykenevien kuukkelien pienen lähdealueen suojelua kokonaisuudessaan ja tuon alueen yhteyksien turvaamista lähiseutujen vanhoihin kuusimetsiin. Tämän alueen kuukkelit tarvitsevat pikaisesti oman suojelusuunnitelman. Matka Parikkalasta Ruokolahdelle ja sen kautta Etelä-Savon kuukkelialueille tulisi suojata.

Häviämisaarasta huolimatta eteläisessä Suomessa ei ole rajattu suojelualueita ja suojelualueiden verkkoa, joka mahdollistaisi elinvoimaisen kannan uudelleen kehittymisen. Kuukkeli olisi otettava mukaan Metso-suojeluohjelman kriteereihin ja huomioitava sen suojelu lisäksi metsäsuunnitelmassa. Kuukkelin ja muidenkin taigan pikkulintujen määrät ovat taantuneet merkittävästi metsän pinta-alan vähenemisen, metsien pirstoutumisen ja ikärakenteen muutosten vuoksi.

Valkoselkätikka vanhassa lehtipuuvaltaisessa metsässä

Äärimmäisen uhanalainen valkoselkätikka pesii paikoin Etelä-Karjalassa. Elinvoimaisen kannan minimivaatimuksiksi on asetettu noin 150 paria sillä edellytyksellä, että Suomen kanta on yhteydessä Laatokan Karjalan ja Kannaksen kantoihin. Vuonna 2007 pesivä populaatio oli 61, reviirejä on löydetty 90. Kanta on saattanut viime vuosina vahvistua saaden lisäystä rajantakaisista metsistä, mutta vielä ollaan kaukana elinvoimaisen kannan turvaamisesta.

Valkoselkätikka on paikkalintu, joka suosii vanhoja lehtipuuvaltaisia metsiä, joissa pääpuulajeina ovat harmaaleppä, koivu, haapa, mänty ja tervaleppä. Linnun elinpiirillä on huomattavan paljon lahoavaa lehtipuuta pötkelöinä ja maapuina. Lajin pesimäaikaisen reviirin pinta-ala on hyvillä biotoopeilla 20–30 hehtaaria. Reviiiri koostuu monesti useista selvästi erillään sijaitsevista pienistä lehtimetsäkuvioista.

Lähialueilla tehdyt tutkimukset osoittavat, että Venäjän Karjalan puolella valkoselkätikan kanta on paikoin tiheä. Etelä-Karjala on Suomessa valkoselkätikan tiheimmin asuttu maakunta.

Valkoselkätikka ilmentää monimuotoista metsäluontoa. Tikkametsissä on havaittu lähes 20 muualta jo häviämässä olevaa hyönteislajia, erityisesti kovakuoriaisia, lisäksi tikkametsät ovat monien uhanalaisten kääpien elinympäristöä. Lajin hyväksi tehtävän suojelutyön avulla voidaan turvata monien muiden uhanalaisten lajien säilyminen. Valkoselkätikan suojelun vaatimuksina on vanhojen

lehtipuuvaltaisten metsien suojeleminen, yhteyksien luominen suojeltavien alueiden välille sekä yhteyksien turvaaminen Laatokan Karjalan ja Kannaksen metsiin.

Valkoselkätikan elinpiirin suojelemiseksi ovat tarpeen erityiset suojelutoimet sekä lajin vaatimusten huomioiminen myös talousmetsissä etenkin Parikkalan, Rautjärven, Ruokolahden, Imatran ja Joutsenon alueella. Tämä tarkoittaa toimia kaikkien lehtoalueiden, muiden vanhojen sekametsien ja lehtipuuvaltaisten metsien suojelemiseksi sekä ennallistamis- ja muita toimia monimuotoisuuden ylläpitämiseksi. Valkoselkätikan reviiriin sisältyvien metsiköiden etäisyys toisistaan saisi olla korkeintaan pari kilometriä populaation säilyttämiseksi. Reviirialueen metsät tulisi siis kartoittaa lajin suojelemiseksi.

Uhanalaisen liito-oravan elinpiirin ehtona suurta kuusikkoa, haapaa ja muuta lehtipuuta sekä metsiköiden yhteyksien säilyttämistä

Liito-orava on taigavyöhykkeen laji, jonka levinneisyysalue ulottuu Suomesta halki Venäjän Tyynellemerelle ja Japaniin. Liito-orava esiintyy useimmiten varttuneissa kuusivaltaisissa sekametsissä, joissa on kolohaapoja. Ravinnokseen se käyttää kesällä lehtipuiden lehtiä ja talvella koivun ja lepän norkkoja sekä puiden silmuja. Kuusia liito-orava tarvitsee suojakseen, haapa puolestaan on tärkeä puulaji sekä ravinto- että pesäpuuna. Liito-oravat ovat nuoruusvaiheen leviämisen jälkeen paikkauskollisia ja elävät samalla elinpiirillä ikänsä.

Liito-oravakanta on jatkuvasti pienentynyt, mutta arviot lajin määristä vaihtelevat. Vähenemiseen Suomessa on kaksi pääsyytä, lehtipuiden ja erityisesti haavan väheneminen kuusivaltaisista metsistä ja liito-oravalle sopivien kuusimetsien pinta-alan väheneminen.

Liito-oravan suojelussa on otettava huomioon laajemmalti metsän rakenne, sillä naaraat elävät toisiinsa nähden erillisillä keskimäärin 4-10 hehtaarin reviireillä ja koiraiden elinpiiri on useita kymmeniä hehtaareja. Koiraat voivat liikkua laajalla alueella ja toisistaan erillisten metsiköiden välillä, jopa nuorissa metsissä ja taimikoissa. Kuusimetsikön pinta-ala vaikuttaa siihen, pystyykö liito-oravanaaras elämään alueella ympärivuoden ja voiko nuori liito-orava asettua syksyllä itsenäistyttyään löytämänsä metsikköön. Asumiseen kelpaava metsikkö voi olla hieman pienempi kuin naaran keskimääräinen elinpiiri, koska eläimet käyttävät ruokailuunsa myös varttuneen metsälaikun ulkopuolisia metsäkuvioita. Alueen sopivien metsiköiden pinta-ala ja sijoittuminen määräävät liito-orava naaraiden tiheyden ja määrän. Liittäminen edellyttää, että alueiden välillä kasvaa vähintään 10 metrin korkuinen puusto. Liito-orava ei siis vaadi vanhaa metsää, mutta se tarvitsee lehtipuita ja erityisesti haapaa sekapuustona ja runsaasti koloja yli 20 metrisessä metsässä. Kun suotuisten metsäalueiden määrä vähenee, ovat lähimmät asutut laikut yhä kauempana toisistaan ja yhteyksien säilyminen yhä epävarmempaa.

EU:n luontodirektiivi ja luonnonsuojelulaki määrittävät selkeästi, että liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja ei saa hävittää. Liito-oravan suojelu vaatiiikin asiantuntevaa suojelusuunnitelmaa alueilla, missä sitä on tavattu vähenemisen pysäyttämiseksi ja lajin elinvoimaisen kannan turvaamiseksi.

Karjalan kannaksella liito-oravan esiintyminen on samankaltaista kuin läheisellä alueella Kaakkois-Suomessa. Molemmilla alueilla esiintyminen on laikuttaista. Kannan tiheys näyttää kasvavan pohjoista kohti. Laatokan Karjalan liito-oravakannan runsaus voi olla turva Suomen liito-oravakannalle, jos vain yhteydet turvataan.

Metsäsuunnittelun yhteydessä liito-oravan reviirien rajaaminen periaatteessa huomioidaan. Ongelmana on kuitenkin rajausten suppeus liito-oravan elinpiirivaatimusten kannalta. Sekä kartoitusten että suojelutoimien parantaminen onkin tärkeää.

Lehtojen ukonhatut, lehtomaitikat, tikankontti

Etelä-Karjalan koillisosissa Parikkalan ja Rautjärven alue kuuluu Keski-Karjalan lehtokeskukseen. Lehtoja on myös pienialaisina laikkuina Salpausselkien alapuolisilla savimailla. Nyt pienialaisia lehtoja on metsäkeskuksen tietojen mukaan vain 0.9 % metsäalasta. Rajan takana lehtojen ja lehtomaisten kankaiden alat ovat huomattavasti suuremmat, mikä mahdollistaa lehdoissa elävän monipuolisen lajiston elinvoimaisuuden säilyttämistä ja elvyttämistä myös täällä. Lehtojen kasvien ja eläinten lajimäärät ja yksilömäärät ovat runsaampia kuin muiden metsätyyppien. Lehdoissa elää maamme uhanalaisista sienistä ja jäkälistä 45 %, selkärangattomista 22 % ja putkilokasveista 10 %. Lehdoissa eläviä uhanalaisia nisäkkäitä ovat liito-orava ja sukupuuton partaalla oleva tammihiiiri. Ukonhattuesiintymiä Etelä-Karjalan alueella ei tiettävästi ole, tikankontilla on yksi tunnettu esiintymä. Lehtomaitikkaa kasvaa runsaammin lehtokeskuksen alueella.

Lehtojen suojeluohjelmalla on turvattu pieneltä osin lehtojen säilymistä. Myös Metsälain 10 pykälän mukaan pienialaiset lehtolaikut on säilytettävä arvokkaina elinympäristöinä. Edelleen on kuitenkin tehtävänä kartoittaa lehtoja ja lehtomaisia metsiä niiden säästämiseksi ja suojelemiseksi metsätaloustoimilta.

Lehtojen säilyttäminen edellyttää myös ennallistamis- ja hoitotoimia sekä lehdoissa että lähiympäristössä. Varovainen kuusen poisto auttaa lehtokasvillisuuden säilymistä. Maanmuokkausta ei lehdoissa pidä tehdä. Voimaperäiset hakkuut ympäristössä muuttavat pienilmastoa ja tuhoavat lehtojen kasvillisuutta ja eläimistöä.

Kangasvuokko ja harjusinisiipi, avoimen harjuluonnon seuralaiset

Harjumetsissä metsäpalot synnyttivät luontaisesti avoimia ja paahteisia laikkuja, joilla menestyi suuri joukko kasveja ja hyönteisiä. Kangasajuruoho, kissankäpälä, kangasraunikki, hietaneilikka, ja kangasvuokko ovat monen muun tavoin taantuneet sopivien elinympäristöjen vähennyttyä. Harjulajien elinympäristöt ovat heikentyneet maa-ainesten oton ja rakentamisen takia, mutta vielä enemmän ovat vaikuttaneet kulojen torjunta sekä metsähoitotoimenpiteet. Ravintokasvien taantuminen puolestaan on heijastunut hyönteisten määriin. Uhanalaisten joukkoon kuuluvat mm. harju- ja muurahaisinisiipi.

Kaakkois-Suomen metsäkeskus on mukana muutamalla merkittävällä harjualueella Suomen Ympäristökeskuksen koordinoimassa projektissa elvyttämässä harjumetsien paahteympäristöjen taantunutta kasvi- ja hyönteislajistoa. Metsä- ja ympäristöalan yhteisessä hankkeessa kehitetään paahteympäristöjen hoitoon erilaisia hakkuu- ja kulutusmenetelmiä. Lajien suojelemiseksi on tarpeen avoimien ja paahteisten paikkojen avaaminen, kivennäismaan paljastaminen, tukahduttavan ja varjostavan kasvillisuuden poistaminen. Harjumetsien alueella tulee talousmetsien käsittelyssä välttää voimaperäisiä hakkuita ja maanmuokkausta. Tärkeimmät harjualueet tulee suojella ja tarvittaessa ennallistaa - myös metsien osalta. Tämä on erityisesti Etelä-Karjalan kannalta tärkeää paitsi luonnonsuojelullisesti myös maisema-, virkistys- ja kulttuuriarvojen vuoksi.

Metso, Metsolan asukas

Metsäkanakannat ovat taantuneet voimakkaasti. Riista ja kalatalouden tutkimuslaitoksen mukaan metsot ovat 35 vuodessa vähentyneet noin 60 %, riekot 50 % ja teeretkin noin 40 %. Metson sukupuolet elävät omaa elämäänsä kuin kaksi eri lajia. Niiden vaatimukset elinympäristönsä suhteen eroavat myös osittain toisistaan. Myös vuodenvaihtojen eri vaiheissa metso vaatii hyvin erilaiset ympäristöt.

Parhaat metsoalueet ovat rauhallisilla takamailla, missä ihmisvaikutus on vähäisintä. Täällä metsät ovat iältään ja puulajisuhteiltaan vaihtelevia ja ne voivat olla pienialaisten soiden pirstomia. Metsojen elinympäristövaatimuksiin kuuluvat varttuneet vanhat metsät. Metsokukkojen vuoden kohokohta on soidin soidinkeskuksessa soidinalueen keskellä. Siellä tapahtuu myös parittelu. Soidinpaikkaa ympäröivät vielä päiväreviirit, alaltaan yhteensä noin 300 hehtaaria, läpimitaltaan pari kilometriä. Mitä yhtenäisempi päiväreviirin metsäpeite on, sitä enemmän kukkoja käy soitimella. Soidinpaikkojen tulee olla yhteydessä toisiinsa, parin kilometrin päässä toisistaan. Vähintään 30-40 % metsistä pitäisi olla sekapuustoista ja keski-ikäistä, jotta metso menestyisi ja jotta yhteys ei katkeaisi ja metsosaareke eristyisi.

Soitimen lähiseudun tulee olla keskimääräistä puustoisempaa kuten sankkapuustoista rämettä. Koppelit vaativat istumaoksia ja puiden suojaa. Metson ja koppelon pääravintona ovat männynneulaset ympäri vuoden. Koppelit aterioivat mielellään mäntytiheikköjen keskellä. Ukkometso tarvitsee laadultaan parhaita neulasia pärjätäkseen soitimella ja valitsee tarkkaan hakopuunsa. Energiapitoisemmat ja vähiten kitkerät havut löytyvät kuolemaa tekevästä aarniovetäjästä, tervarosoon sairastuneista männystä tai kituliaitten rämemäntyjen latvanipukoista. Jos sellaisia on, metso pysyttelee ympäri vuoden päiväreviirillään. Metsokukko on hyvin paikkauskollinen. Nuoret kukot ja koppelit liikkuvat laajemmalla alueella.

Poikue tarvitsee puolestaan metsän suojaa, kuusen alusia, katajia ja puiden taimia, sopivan aluskasvillisuuden ja yltäkyläisesti hyönteisiä ja hämähäkkejä, jotka ovat aluksi sen yksinomaista ravintoa. Korvet, avosuon puustoinen reuna tai pienten soiden väliset ojittamattomat, puustoltaan luonnontilaisen kaltaiset kangasalueet, jossa kasvaa mustikkaa, puolukkaa, variksenmarjaa ja hillaa, ovat hyvät poikueelle. Kesäravintoa metsoille tarjoavat marjat. Rungas mustikkavarvusto on kaikkien neljän yleisimmän kanalinnun tärkeä poikueympäristö niin ravinnon kuin suojankin takia. Nykyinen metsätalous hävittää metsojen metsolat. Mustikan väheneminen, metsikköjen pirstaleisuus, soiden ojitus ja hakopuiden puuttuminen tuhoavat metson vaatiman elinympäristön. ”Hullujen metsojen” syynä on soidinpaikan menetys, ne ovat yleisiä siellä, missä metsät ovat pirstoutuneita. Myös korpimetson, metson ja teeren risteytymän yleistymisen on oire pirstaloitumisen vaikutuksista. Perinteisenä riistalintuna metso on katoamassa

Metsojen suojelu vaatisi metsomantereita – eli metsämantereita. Metsonsuojeluun voidaan hakea Metsätalouden ympäristötukea. Pelkästään soidinalueen suojelu ei ole riittävää, suojelun alueen rajaaminen edellyttää koko metson elinpiirin suojelua.

Rantametsät – monimuotoiset lehtimetsät ja niiden asukkaat

Veden ja maan vaihtumisvyöhykkeenä ja usein tulvametsinä rantametsät ovat arvokkaita biotooppeja. Lehtimetsien voimakas väheneminen on heikentänyt niistä riippuvaisten lajien elinolosuhteita ja vähentänyt näiden eliölajien määrää. Rantavyöhykkeen metsät sisältävät muita metsäalueita enemmän lehtipuita, siksi niiden merkitys on kasvanut monimuotoisen luonnon turvaamisen kannalta merkittävästi. Ne ovat tärkeä elinympäristö lehti- ja lahoppuusta riippuvaisille lajeille, kuten pikkutikalle ja valkoselkätikalle, jotka yhä useammin turvautuvat rantojen koivujen, tervaleppien, raitojen, haapojen ja muiden lahoppuiden suomiin mahdollisuuksiin.

Rantametsien suurimpana uhkana on voimaperäinen metsätalous ja rantarakentaminen. Useasti metsätalouden hakkuut yltyvät rantaviivan tuntumaan. Suojavyöhykkeeksi säädetty 3–5 m on riittämätön, sen tulisi olla vähintään 25 m, jotta turvataisiin riittävä suoja rantojen lajeille. Maisemallisesti merkittävillä ranta-alueilla suojavyöhykkeen tulisi olla selkeästi edellä mainittua leveämpi 50–70 m, jotta rantamaisema säilyisi ehjänä kokonaisuutena.

Voimakas rantojen rakentaminen ja tiheät rantakaavat ovat merkittävä uhka rantavyöhykkeellä pesiville vesilinnuille. Esimerkkinä voidaan pitää kuikkaa, joka isona ja kömpelönä lintuna joutuu pesimään rannan välittömässä läheisyydessä vesirajan tuntumassa ja on sen vuoksi voimakkaasti riippuvainen vapaista ja rauhallisista rannoista.

Riittävän leveä suojakaista on myös oleellinen vesiensuojelun kannalta.

4.3. Vihreä vyöhyke – raja mahdollisuutena

Etelä-Karjala on rajamaakunta, jonka metsät poikkeavat voimakkaasti itärajan takaisista metsistä. Koska sodan jälkeen Karjalan Kannaksen ja Laatokan Karjalan metsät ovat suurelta osin kasvaneet luonnontilaisina, lajiston runsaus ja metsien monimuotoisuus on säilynyt merkittävästi paremmin kuin Etelä-Karjalassa, jossa tehometsätalous on muokannut metsiä voimaperäisesti. Rajametsät ovat toistaiseksi olleet monimuotoisen metsälajiston aarreaitta. Tosin tänä päivänä, suurelta osin myös suomalaisperäisen metsäteollisuuden toimien ansiosta, tämä aarreaitta on uhattuna. Metsiensuojelun kannalta tilanne on haasteellinen, rajan molemmin puolin.

Uhanalaisten lajien esimerkit edellä kertovat rajan ylittävän luonnonsuojeluyhteistyön merkityksestä. Olisi käynnistettävä metsien suojelun osalta yhteiset neuvottelut ja toimet rajan ylittävien metsämännerten luomiseksi. Venäjän Karjalan vanhojen metsien ja luonnonmetsien suurempi osuus, yhtenäiset ja laajemmat metsäalueet, suurpetokantojen elinvoimaisuus, sekametsien yleisyys, lahoppuun määrän monikertaisuus ja laajojen luonnonpalojen alueilla elävä palolajisto ovat tärkeitä Suomen metsien lajistolle.

4.4. Metsiensuojelun nykytilanne Etelä-Karjalassa

Etelä-Karjala on talousmetsien aluetta. Vain 0.26 % tiukasti suojeltua metsämaata on Etelä-Suomen mittakaavassakin hyvin vähän.

Etelä-Karjalassa Natura 2000 -alueet muodostettiin suurimmalta osalta jo aiemmin suojelluista alueista.

Vanhojen metsien suojeluohjelmaan kuuluvia alueita on Lappeenrannassa, Suomenniemellä, Taipalsaarella, Savitaipaleella ja Ylämaalla, yhteensä hiukan yli 250 hehtaaria. Lehtojen suojelualueet ovat pienialaisia ja niitä on yhteensä alle 40 hehtaaria. Niitä on Parikkalassa, Rautjärvellä, Ruokolahdella, Joutsenossa, Ylämaalla ja Luumäellä. Soiden suojeluohjelmaan kuuluu vajaa 500 hehtaaria suoalaa Lappeenrannassa, Ylämaalla, Luumäellä, Rautjärvellä ja Ruokolahdella. Merkittäviä harjualueita ovat mm. Kyläniemi Taipalsaarella ja Järvitaipale Savitaipaleella. Harjujen suojeluohjelmassa on harjualueita Parikkalasta, Taipalsaarelta ja Joutsenosta. Harjujen suojeluohjelma suojelee kuitenkin vain maaperän, ei harjumetsiä ja kasvillisuutta. Rantojen suojeluohjelmaan kuuluu 4511 hehtaaria Saimaan, Kuolimojärven ja Pyhäjärven rakentamiselta suojattuja rantoja ja vesialueita. Osa Saimaan ja Kuolimojärven rantojen suojelualueista, yhtiöiden maista, on toteutumatta toistaiseksi. Rantojen suojeluohjelma ei suojele metsiä hakkuilta. Lisäksi maakuntakaavalla ja kuntien yleiskaavoilla on suojeltu joitakin lehtoja, rantametsiä, soita, saaria ja luotoja noin 800 hehtaaria.

Vapaaehtoinen metsien suojelu eli METSO-ohjelma on ollut käytössä Kaakkois-Suomen ympäristökeskuksen alueella vuosina 2005-2007. Sekä kiinteistökaupat eli metsien myyminen suojeluun että rauhoitukset, joissa metsä jää maanomistajalle, on tehty etupäässä Etelä-Karjalan alueella ja siellä painotetusti Ruokolahden ja Parikkalan alueella. Alueellisesti ei ole kysymys

suurista metsäaloista, valmiit ja vireillä olevat hankkeet ovat yhteensä hieman yli 300 hehtaaria. Nyt on tulossa hyväksyttäväksi uusi Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelma. Tekeillä olevan toimintaohjelman tavoitteena on pysäyttää metsäisten luontotyyppien ja metsälajien taantuminen ja vakiinnuttaa luonnon monimuotoisuuden kehitys vuoteen 2016 mennessä. Luonnonsuojelujärjestöjen ja tutkijoiden näkemyksenä on ollut, että vapaaehtoinen suojelu voi täydentää luonnonsuojelun alueiden verkkojen rakentamista, mutta sellaisenaan ei turvaa riittävää suojelun laatua ja määrää. Etenkin tulossa olevilla määräaikaisten suojelun vaihtoehdoilla voi olla merkitystä etupäässä ennallistamisen ja tulevan pysyvän suojelun rakentamisen väliaikaisena ratkaisuna. Nykyisellään METSO -ohjelman rahoja on voinut käyttää vain yksityismaiden ja myös kuntametsän suojeluun kuten Ruokolahdella Kytösen saaren suojeluun, mutta ei yhtiöiden metsien suojeluun.

Myös luonnonsuojelulain perusteella voi suojella yksityisesti metsänsä, mikäli se täyttää lain kriteerit. Näin suojeltuja alueita on erittäin vähän Etelä-Karjalan alueella. Näiden lisäksi yhtiöillä on ainakin aiemmin ollut omilla päätöksillään suojeltuja alueita, joita ei kuitenkaan ole virallisesti dokumentoitu ja niiden pysyvyys on näin ollen hyvin epävarmaa.

Metsälain 10. pykälän mukaisesti on suojeltava ns. metsälakikohteet eli metsäluonnon erityisen arvokkaat elinympäristöt. Metsälakikohteiden merkitseminen on vakiintunut. Kaakkois-Suomen alueella kohteita on keskimäärin 0.36 prosenttia metsäpinta-alasta ja niiden keskikoko noin 0.46 hehtaaria. Eniten on purojen välittömiä lähiympäristöjä. Kun mukaan lasketaan lähteiden ja lampien välittömät lähiympäristöt, pienvesikohteiden osuus nousee 40 %:iin. Puolet kohteista sijaitsee kituja joutomailla. Lisäksi muita arvokkaita elinympäristöjä on 0.43 %. Näiden alueiden suojelu ei velvoita, vaan niitä suositellaan suojeltaviksi. Niiden keskikoko on 0,64 hehtaaria. Suurin osa on vähäpuustoisia soita, puroja ja noroja sekä puuntuotannoltaan vähätuottoisia kallioita ja kivikoita. Sertifiointisuosituksissa edellytetään myös niiden suojelua

Metsälakikohteilla on suurin merkitys lähteiden ja pienten purojen lajiston säilymiselle, sillä näiden lajien elinympäristöt ovat luonnostaan pienialaisia. Sen sijaan metsälakikohteiden yleinen merkitys ei ole kovin suuri metsälajien suojelun kannalta johtuen niiden pienestä koosta ja alhaisesta tiheydestä. Lisäksi edelleen on suuri osa kohteista löytämättä. Suomen ympäristökeskuksen suorittamien tutkimusten mukaan kohteiden pienuuden, niiden kohdistuvien poimintahakkuiden ja lakikohteiden alhaisen kattavuuden takia metsälain käytännön merkitys saattaa jäädä vähäiseksi. Tämän tutkimuksen mukaan metsälain soveltamisessa tulisi nykyistä enemmän suosia elinlajistoiltaan arvokkaita noin 1-5 hehtaarin kokoisia alueita.

Metsälakikohteiden tutkija-arvioissa verrataan niitä säästöpuiden jättämiseen uudistusaloille. Tällä hetkellä metsälakikohteet eivät muodosta erityisen tehokkaita keinoja uhanalaisten metsälajien populaatioiden turvaamiseksi. Elävien ja kuolleitten puiden säilyttäminen on tehokas keino säilyttää ja lisätä monien harvinaisten ja uhattujen, häiriöön sopeutuneiden lajien populaatioita. Sopivan säästöpuiden määrän pitäisi olla merkittävästi suurempi (10–100 kuutiometriä/hehtaari) kuin nykyinen säästöpuiden määrä talousmetsissä.

Liki kaikki metsät Suomessa kuuluvat metsien sertifiointin piiriin. Suomessa on valtaosaltaan voimassa FFCS/PEFC (Finnish Forest Certification Scheme/ Pan-European Forest Certification). Kyseessä on ryhmäsertifikaatio, yksityisomistajien metsät sertifioidaan metsäkeskuksen puolesta automaattisesti ellei metsänomistaja ilmoita jäävänsä sen ulkopuolelle. FFCS- kriteerit eivät juurikaan ylitä metsälaisia ja asetuksessa jo määritellyjä tavoitteita metsien monimuotoisuuden säilyttämiseksi. Sen vuoksi se ei takaa metsien käytöltä luontoystävällisempää käsittelyä kuin mihin muutenkin metsänkäsittelyssä velvoitetaan. FFCS:n kriteerit metsien luonnonarvojen huomioimiselle ovat alhaisemmat kuin FSC:n (Forest Stewardship Council eli Hyvän metsänhoidon neuvosto), joka on ympäristö- ja ihmisoikeusjärjestöjen kannattama järjestö ja jonka kriteerit ylittävät nykyisen

lainsäädännön tavoitteet. Näiden syiden vuoksi ympäristöjärjestöt eivät ole osallistuneet FFCS:n toimintaan vaan kannattavat etenkin Ruotsissa mm. valtion ja Stora Enson omistamilla metsämailla vallitsevasti käytössä olevaa FSC-sertiointijärjestelmää .

Yhteenvetona voi todeta, että Etelä-Karjalassa metsäisiä suojelukohteita on hyvin vähän ja ne ovat erillään toisistaan. Siksi keskeistä on suojelualueiden lisääminen ja niiden koon kasvattaminen sekä näiden välisten yhteyksien rakentaminen, suojelualueverkoston luomiseksi. Välttämätöntä on myös monimuotoisuuden lisääminen talousmetsissä.

LÄHDELUETTELO

- Etelä-Karjalan taskutieto 2007, Etelä-Karjalan liitto.
- Etelä-Karjalan maisema- ja kulttuuriselvitys,(2006), Etelä-Karjalan liitto, Lappeenranta.
- Jalonen, Riina, Hanski, Ilkka, Kuuluvainen, Timo, Nikinmaa, Eero, Pelkonen, Paavo, Puttonen, Pasi, Raitio, Kaisa & Tahvonen, Olli, (2006). Uusi metsäkirja, Helsinki, Gaudeamus.
- Jokinen, Maarit, Kärkkäinen, Kati & Savola Keijo (työryhmä), (2002). Kuntametsien hyvä hoito, Suomen luonnonsuojeluliitto, SLL Uudenmaan ympäristönsuojelupiiri, Helsingin luonnonsuojeluyhdistys, Helsinki.
- Juuti, Juha, (2007). Suuri Paljärven alueen luonnonarvojen suojelu, Etelä-Karjalan luonnonsuojelupiiri.
- Harkki, Sini, Savola, Keijo & Walsh, Marcus, (toim.), (2003). Palaako elävä metsä – metsien suojelun tavoitteita 2000-luvun Suomessa, BirdLife Suomen julkaisuja (No. 5), Helsinki.
- Kaakkois-Suomen alueellinen metsäohjelma 2006–2010, (2006). Metsäkeskus, Kaakkois-Suomi.
- Kaakkois-Suomen metsäohjelma 2006–2010, Keskeiset tavoitteet: kuntakohtaiset arviot ja tarkennukset, Metsäkeskus, Kaakkois-Suomi.
- Kaakkois-Suomen metsä- ja ympäristökertomus, (2006), Metsäkeskus, Kaakkois-Suomi.
- Kaakkois-Suomen Natura 2000 –verkoston hoidon ja käytön suunnitelma, (2006), Kaakkois-Suomen ympäristökeskus.
- Kaakkois-Suomen ympäristön tila, (2000). Etelä-Karjalan liitto, Valkealan Painokarelia Oy.
- Kuuluvainen, Timo, Saaristo, Lauri, Keto-Tokoi, Petri, Kostamo, Jouko, Kuuluvainen, Jari, Kuusinen, Mikko, Ollikainen, Markku & Salpakivi-Salomaa, Päivi,(toim.), (2004). Metsän kätkössä – Suomen metsäluonnon monimuotoisuus, Helsinki, Edita.
- Laine,Timo, Metsähallitus, puhelinkeskustelu 12.11.2007.
- Luhta, Jorma, (2001). Metsola, Hämeenlinna, Maahenki Oy.
- Maa- ja metsätalousministeriö: Kansallisen metsäohjelman 2015 luonnos, 10.9.2007, www.mmm.fi
- Metsien suojelun tarve Etelä-Suomessa ja Pohjanmaalla, Etelä-Suomen ja Pohjanmaan metsien suojelun tarve –työryhmän mietintö, (2000), Suomen ympäristö 437, Ympäristöministeriö, Helsinki.
- Metsälain erityisen tärkeät elinympäristöt. Kartoitus Kaakkois-Suomen yksityismetsissä 1998-2004. Loppuraportti, (2004), Metsäkeskus, Kaakkois-Suomi.
- Metsäsertifiointin uudistetut tavoitteet, (2005). PEFC, Suomen Metsäsertifiointi ry.

- Metsäkeskus Tapio, Harjumetsien lajistoa elvytetään hoitotoimilla, 26.6.2007,
www.metsakeskus.fi/kaakkois-suomi
- Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio, (2006), Hyvän metsänhoidon suositukset.
- Metsätalouden ympäristöopas, (2004), Metsähallitus, Helsinki.
- Metsätilastollinen vuosikirja 2006, Metsäntutkimuslaitoksen julkaisuja, www.metla.fi/Metinfo
- Miksi metso tuli hulluksi, Suomen Luonto 1/2002
- Mäkelä, Rainer, Pirkanmaan ja lähialueiden kuukkelit, Metsiemme peruslajista uhanalaiseksi harvinaisuudeksi! (2006). Pirkanmaan luonnonsuojelupiiri, Luonto-Liitto, Greenpeace, BirdLife, Pirkanmaan Lintutieteellinen yhdistys.
- Nummi, Petri & Väänänen, Veli-Matti, (2000), Riistanhoito, Metsälehtikustannus.
- Pienten suojelualueiden ja avainbiotooppien merkitys metsäkasveille ja jäkälille, Mosse-tutkimusohjelma, www.mmm.fi
- Pihlajaniemi, Mari, (2006), Kuukkeli Etelä-Suomessa, Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja, Sarja A 158, Tampere.
- Rassi, P, Alanen, A, Kanerva, T & Mannerkoski, I, (toim.), (2001), Suomen lajien uhanalaisuus 2000. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus, Helsinki.
- Reinikainen, Antti, Mäkipää Raisa, Vanha-Majamaa, Ilkka & Hotanen, Juha-Pekka, (toim.), (2000), Kasvit muuttuvassa metsäluonnossa, Jyväskylä, Tammi.
- Silvennoinen, Petri & Leskinen, Jukka, (1999), Lohikosken alue-ekologinen suunnitelma, Metsähallitus, Helsinki.
- Siitonen, Hannu & Willamo, Heikki, (2003). Kuukkeli – sielunlintu, Helsinki, Otava.
- Siitonen, Juha (toim.), (2001). Monimuotoinen metsä. Metsäluonnon monimuotoisuuden tutkimusohjelman loppuraportti, Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 812, Vantaan tutkimuskeskus.
- Suojeluohjelmat, Kaakkois-Suomen ympäristökeskus, www.ymparisto.fi
- Suomen Luonnonsuojeluliiton ja BirdLife -Suomen Kuukkeliseminaari Tampereella 19.10.2007.
- Valta, Matti & Routio, Irene, (2001), Suomen lehdot, Helsinki, Otava.
- Yhteiset uhanalaiset, Luonnonsuojelua ja –tutkimusta Suomen ja Venäjän yhteisenä haasteena, 2007, Stasis-hanke Interreg III A, Kaakkois-Suomen ympäristökeskus.

Säädökset:

- Luonnonsuojeluasetus 14.2.1997/160
Luonnonsuojelulaki 20.12.1996/1096
Metsäasetus 20.12.1996/1200
Metsälaki 12.12.1996/1093

Etelä-Karjalan luonnonsuojelupiiri ry
 Katariinantori 6
 53900 Lappeenranta
 puh. 05 – 411 7358, 050 – 530 3270
 s-posti: saimaa@sl.fi

ESITYS
29.5.2007

Metsähallitus Itä-Suomi

Etelä-Karjalan luonnonsuojelupiirin esitys maankäyttövaihtoehdoksi Itä-Suomen luonnonvarasuunnitelmaan

Etelä-Karjalan alueella valtion maita on hyvin vähän, vain alle 2 prosenttia alueen metsistä eli noin 7000 hehtaaria. Etelä-Karjalan metsiensuojelun osuus on myös äärimmäisen pieni. Tiukasti suojeltua on vain 0.26 % metsämaasta. Valtion metsistä suojeltua on alueella 2000 hehtaaria.

Metsien monimuotoisuuden ja suojelun lisääminen on erityisen suuri haaste Etelä-Karjalan alueella. Metsähallituksen toimilla voi olla tärkeä ja aloitteellinen paino suojelussa, vaikka sen hallinnassa olevat alueet ovat pieniä ja metsät suurelta osin nuorta talousmetsää. Itse asiassa tällaisella alueella on syytä saattaa suojelun piiriin kaikki mahdolliset alueet ja muuntaa nykyisin vielä nuoret talousmetsät kasvamaan vähintäänkin ympäristöarvometsiksi.

Jotta monimuotoisuuden lisääminen olisi mahdollista, yhteydet muihin suojelualueisiin ja luontoarvoiltaan monimuotoisiin metsiin ovat tärkeitä. Tällöin nuoret talousmetsät voivat vuosikymmenten aikana rikastua lajistoltaan. Luontaisesti hoidettuna ja mahdollisuuksien mukaan ennallistettuina ne voivat olla osana monimuotoisuudeltaan arvokkaamman metsämantereen muodostamista.

Tämän pohjalta on tärkeää huomioida luonnonvarasuunnitelmassa erityisesti metsä- ja suoalueet, jotka ovat Ruokolahden kunnan alueella, Hiitolanjoen valuma-alueella, puolustusvoimien ampumakenttäalueella Taipalsaarella sekä Lappeenrannan kaupungissa.

Perusteena näiden alueiden suojelulle on

- Ⓢ harjumetsien säilyttäminen.
- Ⓢ Hiitolanjoen merkitys lehtometsävyöhykkeellä. Lisäksi Hiitolanjoki on matkailullisesti ja kalataloudellisesti arvokas joki, jonka suojeluun ja ennallistamiseen on saatu myös EU-rahoitusta.
- Ⓢ näiden alueiden yhteydet Parikkalan ja Rautjärven alueen suojelumetsiin sekä Lohikosken metsiin Etelä-Savossa. Lisäksi yhteydet rajantakaisiin vuosikymmeniä varttuneisiin hyvin monimuotoisiin Karjalan metsiin – nämä yhteydet antavat mahdollisuudet **laajemman metsämantereen luomiseen**
- Ⓢ Lappeenrannan kaupunkialueella sijaitsevien metsien kehittäminen moniarvoisina, monikäyttö- ja virkistysalueina.

1. Etelä-Karjalan alueen halki kulkee E 10 vaellusreitti, jonka ympäristössä, mm. Ruokolahden alueen tuntumassa, on valtion metsiä. Olisi tärkeää saada alueelle lisää luontoarvoiltaan monipuolisia ja virkistyskäyttöön soveltuvia metsiä retkeilyn ja matkailun tukemiseksi. Nykyisessä tilanteessa tämä merkitys korostuu, sillä alueen suurimmalla metsänomistajalla, metsäteollisuusyrityksellä, on kasvavat paineet metsien hakkuisiin.

Seuraavassa on lueteltuna alueita, joilla ehdotamme tehtäväksi inventoinnit niiden luontoarvojen ja tarvittavien ennallistamistoimien arvioimiseksi sekä suojelun aikaansaamiseksi.

Metsähallituksen Lohikosken alueen välittömässä läheisyydessä Etelä-Karjalan ja Etelä-Savon rajan tuntumassa Särkilahdelta etelään on **Marjamäen ja Koilammen alueet**, yhteensä 207 hehtaaria. Tämä metsäalue on valtaosaltaan 35- 45 -vuotiasta metsää, mutta alueella on kaksi pientä kuviota varttuneempaa liki satavuotiasta metsää. Metsäalue ei siis ole tällä hetkellä monimuotoisuudeltaan arvokasta. Monimuotoisuutta voidaan kuitenkin palauttaa rauhoittamalla metsäalue tyystin hakkuilta, edistämällä ennallistamistoimilla lahopuun säilyttämistä ja lisäämistä sekä metsien erirakenteisuuden kehittymistä.

Kesselilänsuon ja Jukajärven välissä oleva metsäalue on **Tähkвуoren arvokkaan kallioalueen** tuntumassa. Esitämme sen suojelemista.

Virmutjoelta koilliseen on valtion metsää: **Hankolammen 52 hehtaarin alue sekä nimetön saari (1:5)** Alueet ovat saamamme tiedon mukaan Laatumaa kaavoittamia. Puusto on taimikkoa ja nuorta metsää. Tämän alueen yhteyksiä muihin alueen arvokkaisiin metsiin on tutkittava. Lähistöllä on valtakunnallisesti tärkeä E10 vaellusreitti..

Lohikosken metsäalueen eteläpuolella on **Ritan palsta**, 330 hehtaarin ojitetun suon alue Lohilahden ja Virmutjoen välissä kulkevan tien itäpuolella. Tien länsipuolella pienen järven rannalla on **Torimäen** 285 hehtaarin metsäalue, jonka Laatumaa on kaavoittanut. Ritan palsta on suota. Torimäen alueella on suurimmalta osalta nuorta 25-30 -vuotiasta metsää, mutta noin 30 % metsäalueesta on 85 -vuotiasta metsää.

Nämä alueet ovat suuruudeltaan Etelä-Karjalan alueella merkittäviä valtion maita. Esitämme arvioitavaksi soiden ennallistamisen mahdollisuutta sekä metsien inventoimista ja rauhoittamista varttumaan lähistöllä olevien arvokkaiden metsien tukimetsiksi.

Edellä mainitut alueet muodostavat kolmion, jonka sisältä alkaa Hiitolanjoen valuma-alue. Siellä on Vapon omistuksessa olevat ojitetut suoalueet. Ennestään turvetuotannossa on **Kesselilänsuo (109,7 hehtaaria)**. **Juurikkasuolle (25,4 ha)** ja **Saunalamminsuolle (63,3 ha)** Vapo on hakenut lupaa turvetuotannon aloittamiseksi. Ympäriällä on monimuotoista vanhenevaa metsää, joka on Tornatorin omistuksessa. Ehdotamme, että valtio hankkisi suoalueet hallintaansa ja suojeleisi ne ennallistamiskelpoisina. Ne ovat tärkeitä metsien monimuotoisuuden ja monikäytön kannalta sekä sijaintinsa takia Hiitolanjoen latva-alueena.

Puolustusvoimien ampumakäyttöalueena on merkittävä 2146 hehtaarin alue Taipalsaarella. Osittain alue on Metsähallituksella normaalissa talouskäytössä. Yksi kolmasosa alueesta on ns. vaara-alueita, jotka ovat ampuma-alueena. Sen ympärillä, noin kolmasosa koko alueesta, on suoja- ja reuna-alueita, joissa ei saa ampua ja jotka ovat nyt talousmetsäkäytössä. Lisäksi yksi kolmasosa on majoitus- ja harjoitusalueena. Ampumakenttäalueella on varttunutta puustoa, yli 90-vuotiasta mäntyä ja yli 70-vuotiasta koivua sekä tervaleppäkorpi, joka on rauhoitettu. Lisäksi alueella on

palanutta metsää. Esitämme suoja- ja reuna-alueiden suojelemista tai rajaamista ympäristöarvometsiksi.

Lappeenrannan kaupungin alueella on Maanpuolustusopiston harjoitusalue, jossa on monipuolista lehtolajistoa. Esitämme sen suojelemista. Samoin Lappeenrannan ja Mikkelin välisen tien tuntumassa on Lappeenrannan ja Taipalsaaren rajalla metsäalue, joka sijaintinsa vuoksi on tärkeää tutkia luontoarvoiltaan ja suojella virkistysalueena.

Lappeenrannassa 29.5.2007

Kimmo Saarinen
puheenjohtaja

Kaarina Tiainen
aluepäällikkö

YHTEYSTIETOJA

Suomen Luonnonsuojeluliitto ry

Kotkankatu 9
00510 Helsinki
09-228 081
www.sll.fi

Etelä-Karjalan luonnonsuojelupiiri ry

Katariinantori 6
53900 Lappeenranta
05-411 7358
www.sll.fi/etela-karjala

Luonto-Liitto ry

Annankatu 26 A
00100 Helsinki
09-684 4420
www.luontoliitto.fi

BirdLife Suomi

PL 1285
Annankatu 29 A
00101 Helsinki
09-4135 3300
www.birdlife.fi

EKLY - Etelä-Karjalan lintutieteellinen yhdistys ry

PL 180
53101 Lappeenranta
www.birdlife.fi/ekly

Greenpeace

Iso Roobertinkatu 20-22 A (5.krs)
00120 Helsinki
09-6229 2200
www.greenpeace.fi

WWF

Lintulahdenkatu 10
00500 Helsinki
09-774 0100
www.wwf.fi

Ikimetsän ystävät ry

Hämeentie 2 A 6, as. 2
13200 Hämeenlinna
siht. Anni Kytömäki, 040-845 6902

Suomen ympäristökasvatuksen seura ry

Pohjoinen Hesperiankatu 15 A, 5. krs

00260 Helsinki

09-4541 8150

www.sykse.net

Maan ystävät

Kirkkotie 6-10

20540 Turku

02-231 0321

www.maanystavat.fi

Kaakkois-Suomen ympäristökeskus

Kauppamiehenkatu 4 (5. ja 6.krs)

PL 1023

45101 Kouvola

020 490 105

www.ymparisto.fi

Metsäkeskus, Kaakkois-Suomi

Sammonaukio 4

48600 Kotka

020 772 7600

www.metsakeskus.fi/kaakkois

Lappeenrannan toimisto

Pormestarinkatu 6 A

53100 Lappeenranta

Metsänhoitoyhdistys Etelä-Karjala

Lavolankatu 10

53600 Lappeenranta

020 413 4700

www.mhy.fi/etelakarjala

Ekometsätalouden liitto ry

Käsityöläiskatu 16

06100 Porvoo

www.ekometsa.fi

Pohjois-Pohjanmaan**Hyvän metsänhoidon yhdistys**

sihteeri Sakari Hankonen

Seppo Leinonen

Etelä-Karjalan luonnonsuojelupiiri ry
Katariinantori 6
53900 Lappeenranta
puh. 05 – 4117 358
saimaa@sll.fi
www.sll.fi/etela-karjala